दैनिक
राज्य लोकतंत्र
नवी दिशा... नवे विचार...

आरएनआय : MAHMAR/2021/85884 | बुधवार, दि. १ एप्रिल, २०२६ | वर्ष - १ | अंक - १८६ | पाने - ४

पुणे/पिंपरी-चिंचवड

आजचे पंचांग

बुधवार, दि. १ एप्रिल २०२६
द्वितीय परार्ध, श्वेतवाराह कल्प, वैवस्वत मन्वंतर, युगाब्द ५१२८, शालिवाहन शक १९४८, विक्रम संवत २०८२, पराभवनाम संवत्सर, उत्तरायण, वसंत ऋतु, चैत्र मास, शुक्लपक्ष, चतुर्दशी सकाळी ७-०७ पर्यंत, दिवस नक्षत्र– उत्तरा संध्याकाळी ४-१८ पर्यंत, चंद्र रास- कन्या, सूर्य रास = मीन, गुरु रास= मिथुन

पर्यटनस्थळांचा विकास होणार

पुणे: पुणे जिल्ह्यातील मावळ, मुळशी आणि हवेली तालुक्यातील पर्यटन स्थळांच्या विकासासाठी पुणे महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाने मोठा निर्णय घेतला आहे. या भागातील पर्यटन स्थळांचा विकास करण्यासाठी सुमारे ६७ कोटी रुपयांचा आराखडा मंजूर करण्यात आला आहे. पर्यटनाला चालना मिळेल आणि पर्यटकांना अधिक चांगल्या सुविधा उपलब्ध होतील, अशी अपेक्षा आहे. या प्रकल्पांतर्गत रस्ते सुधारणा, पार्किंगची सोय, स्वच्छता आणि सुरक्षा यावर विशेष भर दिला जाणार आहे.

सारांश वृत्त

जम्मू आणि श्रीनगरमध्येही मेट्रो

जम्मू : जम्मू आणि काश्मीर सरकारने मंगळवारी सांगितले की, दोन्ही शहरांमधील शहरी वाहतूक पायाभूत सुविधा मजबूत करण्याच्या उद्देशाने, केंद्र सरकार सध्या जुळ्या राजधान्या, जम्मू आणि श्रीनगरमधील मेट्रो प्रकल्पांच्या प्रस्तावांचे पुनरावलोकन करत आहे. विधानसभेत मुख्यमंत्री ओमर अब्दुल्ला यांच्या वतीने विचारलेल्या प्रश्नाला उत्तर देताना शिक्षण मंत्री सकीना इतू म्हणाल्या की, दोन प्रकल्पांचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल पूर्ण झाला आहे.

२५ लाखांची बनावट घड्याळे जप्त

बंगळूर : पोलिसांनी सांगितले की, त्यांनी सुमारे २५ लाख रुपये किमतीची नामांकित ब्रँडची बनावट घड्याळे आणि सुटे भाग जप्त केले आहेत, जे अस्सल म्हणून विकले जात होते. केंद्रीय गुन्हे शाखेच्या आर्थिक गुन्हे शाखेने ही कारवाई केली, ज्या दरम्यान पाच जणांना अटक करण्यात आली. पाच दुकानांमध्ये नामांकित ब्रँडची बनावट घड्याळे अस्सल म्हणून विकली जात होती, त्यावर छापा टाकण्यात आला. एकूण ६७० घड्याळे आणि ४१४ घड्याळांचे सुटे भाग जप्त करण्यात आले.

बलात्कार प्रकरणातील आरोपीला अटक

जम्मू : एका अल्पवयीन मुलीचे अपहरण करून तिच्यावर बलात्कार केल्याच्या आरोपाखाली जवळपास सात वर्षांपासून फरार असलेल्या एका व्यक्तीला अटक करण्यात आली आहे, अशी माहिती पोलिसांनी मंगळवारी दिली. २०१९ मध्ये जम्मू येथील जनिपूर पोलीस ठाण्यात त्याच्याविरुद्ध गुन्हा दाखल झाल्यापासून तो अटकेपासून पळ काढत होता.

८९१ कोटींच्या आर्थिक अनियमिततेची नोंद

महाराष्ट्र प्रशासनातील त्रुटींवर कॅगचा ठपका

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक (कॅग) यांनी महाराष्ट्र प्रशासनातील प्रणालीगत त्रुटींवर बोट ठेवत ८९१ कोटी रुपयांच्या संभाव्य आर्थिक अनियमिततेची नोंद केली आहे. दशकभरापासून प्रलंबित असलेल्या १०,००० हून अधिक लेखापरीक्षण आक्षेपांकडे विभागांनी दुर्लक्ष केल्याचे अहवालात नमूद करण्यात आले आहे. या अहवालामुळे महाराष्ट्रातील आर्थिक शिस्त, लेखापरीक्षण व्यवस्था आणि प्रशासकीय उत्तरदायित्वावर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे.

महाराष्ट्र विधानसभेच्या नुकत्याच झालेल्या अर्थसंकल्पीय अधिवेशनादरम्यान सादर केलेल्या अहवालात कॅगने विभागांकडून कारवाई अहवाल सादर करण्यात होणाऱ्या विलंबावर तीव्र नाराजी व्यक्त केली आहे. २,४०८ तपासणी अहवालांमधील प्रश्नांना उत्तरे न दिल्यामुळे कार्यकारी उत्तरदायित्व आणि वैधानिक देखरेखीला बाधा पोहोचत असल्याचे म्हटले आहे. अहवालानुसार, जून २०२३ पर्यंत २,४०८ तपासणी अहवालांतील १०,३४० लेखापरीक्षण परिच्छेद निकाली काढण्यासाठी प्रलंबित होते. २०२२-२३ मधील लेखापरीक्षणात महसुली परिणामांशी संबंधित २,११९ आक्षेप नोंदवण्यात आले होते. यामध्ये ८९१.२९ कोटी रुपयांच्या अनियमिततेचा उल्लेख असून वर्षभरात २५.५८ कोटी रुपयांची वसुली करण्यात आली.

महाराष्ट्रातील रस्ते प्रकल्पांमध्ये २९७ कोटी रुपयांच्या अनावश्यक खर्चावरही कॅगने आक्षेप घेतला आहे. ऑडिट निरीक्षणे, आयआर अहवाल आणि ऑडिट परिच्छेद हे आर्थिक देखरेखीचा महत्त्वाचा भाग असून विभागीय प्रमुखांनी त्यावर तातडीने कारवाई करणे अपेक्षित असते. मात्र ऑडिट परिच्छेदांची सततची प्रलंबितता, एटीएन सादर करण्यात होणारा विलंब आणि ऑडिट निरीक्षणांचे कमकुवत पालन हे प्रशासनातील प्रणालीगत कमतरता दर्शवतात, असे अहवालात नमूद करण्यात आले आहे. सार्वजनिक बांधकाम, पाणीपुरवठा व स्वच्छता तसेच रस्ते व पूल या क्षेत्रांमध्ये सर्वाधिक प्रलंबित प्रकरणे आढळली. या क्षेत्रात ७८९ अहवालांमध्ये ३,६०४ परिच्छेद प्रलंबित होते. गृह व कायदा-सुव्यवस्था क्षेत्रात ४५४ अहवालांमध्ये १,६९० परिच्छेद प्रलंबित होते, तर पर्यावरण, विज्ञान व तंत्रज्ञान क्षेत्रात ३८८ अहवालांमध्ये १,४७१ परिच्छेद प्रलंबित होते. परिवहन क्षेत्रात, ज्यामध्ये राज्य रस्ते वाहतूक महामंडळ, महाराष्ट्र सागरी मंडळ आणि विमानतळ विकास कंपनी यांचा समावेश आहे, ३२० अहवालांमधील १,४६१ परिच्छेद प्रलंबित होते. ऊर्जा व वीज क्षेत्रात २६६ अहवालांमध्ये १,१४२ परिच्छेद प्रलंबित होते.

अहवालात सार्वजनिक लेखा समिती आणि सार्वजनिक उपक्रम समितीच्या शिफारशींची अंमलबजावणी न केल्याचेही निदर्शनास आणण्यात आले आहे. २०१०-११ ते २०१५-१६ या कालावधीत करण्यात आलेल्या १८६ शिफारशींपैकी जून २०२३ पर्यंत १२ विभागांचे ११७ कारवाई अहवाल प्रलंबित असल्याचे कॅगने नमूद केले आहे.

अश्विनी भिडे : मुंबई मनपाच्या पहिल्या महिला आयुक्त

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : आयएएस अधिकारी अश्विनी भिडे यांची मुंबई महानगरपालिका आयुक्तपदी नियुक्ती करण्यात आली असून त्या या पदावर विराजमान होणाऱ्या पहिल्या महिला आयुक्त ठरल्या आहेत. राज्य सरकारच्या प्रशासनातील मोठ्या फेरबदलांमध्ये ही नियुक्ती करण्यात आली.

अश्विनी भिडे या १९९५ च्या महाराष्ट्र कॅडरच्या सनदी अधिकारी असून त्यांनी जिल्हा परिषद, पाणीपुरवठा, शिक्षण, नागरी पायाभूत सुविधा आणि मेट्रो प्रकल्पांसारख्या महत्त्वाच्या विभागांमध्ये काम केले आहे. प्रशासकीय सेवेत त्यांनी कोल्हापूर येथे सहाय्यक जिल्हाधिकारी म्हणून कारकिर्दीची सुरुवात केली. त्यानंतर सिंधुदुर्ग आणि नागपूर जिल्हा परिषदेत मुख्य कार्यकारी अधिकारी म्हणून त्यांनी काम पाहिले. नंतर त्यांची नियुक्ती मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरण येथे झाली.

२०१५ मध्ये त्यांची नियुक्ती मुंबई मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन लिमिटेड च्या व्यवस्थापकीय संचालकपदी करण्यात आली. मुंबईतील भुयारी मेट्रो प्रकल्प पुढे नेण्यात त्यांनी महत्त्वाची भूमिका बजावली. आरे मेट्रो कारशेड प्रकरणामुळे त्या चर्चेत आल्या होत्या. या प्रकल्पाला पर्यावरणवादी आणि आदित्य ठाकरे यांनी विरोध केला होता, त्यामुळे हा प्रकल्प राज्याच्या राजकारणाचा महत्त्वाचा मुद्दा ठरला होता. मेट्रो प्रकल्प वेगाने पूर्ण करण्यासाठी त्यांनी केलेल्या कामामुळे त्यांना 'मेट्रो वुमन' म्हणून ओळख मिळाली. डिसेंबर २०२४ मध्ये मुख्यमंत्री देवेंद्र फडणीस यांनी त्यांची प्रधान सचिव म्हणून नियुक्ती केली होती. आता त्यांची नियुक्ती मुंबई महापालिका आयुक्तपदी करण्यात आली आहे.

कोरोनाचा नवा व्हेरिएंट २३ देशांत

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : कोरोना संपल्याची भावना निर्माण झालेल्या काळातच नव्या व्हेरिएंटमुळे पुन्हा एकदा जागतिक स्तरावर चर्चा सुरू झाली आहे. 'सिकाडा' या नावाने ओळखला जाणारा हा नवीन प्रकार सध्या २३ देशांमध्ये पसरला असून, त्याच्या वेगवान प्रसारामुळे आरोग्य यंत्रणा सतर्क झाल्या आहेत.

हा नवीन प्रकार ओमिक्रॉनचा उपप्रकार असून, २०२१ मध्ये जगभरात मोठ्या प्रमाणावर संसर्ग पसरवणाऱ्या ओमिक्रॉनचाच हा बदललेला अवतार मानला जात आहे. या व्हेरिएंटच्या स्पाइक प्रोटीनमध्ये ७० ते ७५ जनुकीय बदल आढळले आहेत. स्पाइक प्रोटीन हा विषाणूचा तो भाग आहे, ज्याच्या साहाय्याने तो मानवी पेशींमध्ये प्रवेश करतो. त्यामुळे या बदलांमुळे विषाणू अधिक वेगाने पसरू शकतो, असे तज्ज्ञांचे मत आहे. उपलब्ध माहितीनुसार, हा व्हेरिएंट प्रथम नोव्हेंबर २०२४ मध्ये आफ्रिकेत आढळला. त्यानंतर २०२५ मध्ये तो हळूहळू इतर देशांत पसरत गेला आणि फेब्रुवारी २०२६ पर्यंत २३ देशांमध्ये त्याची नोंद झाली आहे. अमेरिकेत या व्हेरिएंटचा प्रभाव अधिक दिसून येत असून, तेथील २९ राज्यांमध्ये सांडपाणी तपासणीत या विषाणूचे अंश आढळले आहेत. हा व्हायरस 'अंडर द रडार' म्हणजेच शांतपणे आणि लक्षात न येता पसरत असल्याचे संकेत मिळत आहेत.

तज्ज्ञांनी दिलासा देताना स्पष्ट केले आहे की, सध्या तरी हा व्हेरिएंट अधिक घातक असल्याचा कोणताही ठोस पुरावा उपलब्ध नाही. म्हणजेच, गंभीर आजार किंवा मृत्यूदर वाढवण्याची क्षमता यामध्ये दिसून आलेली नाही. मात्र, त्याचा प्रसार वेगाने होत आहे.

१ एप्रिलपासून फास्टॅग-यूपीआयचाच वापर अनिवार्य

आजपासून टोल नाक्यांवर रोख व्यवहार बंद

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : देशभरातील महामार्गांवरील टोल वसुली व्यवस्थेत मोठा बदल करत भारतीय राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरणाने १ एप्रिलपासून सर्व टोल प्लाझांवर रोख रकमेने टोल भरण्यावर पूर्ण बंदी घालण्याचा निर्णय घेतला आहे. यापुढे टोल भरण्यासाठी केवळ फास्टॅग किंवा यूपीआय हेच दोन पर्याय उपलब्ध असतील. हा निर्णय देशातील टोल व्यवस्थेला पूर्णपणे डिजिटल स्वरूप देण्याच्या दृष्टीने महत्त्वाचा मानला जात आहे. टोल नाक्यांवर होणारी वाहतूक कोंडी कमी करणे, प्रवासाचा वेळ वाचवणे आणि डिजिटल व्यवहारांना चालना देणे हा या निर्णयामागचा मुख्य उद्देश असल्याचे प्राधिकरणाने स्पष्ट केले आहे. सध्या अनेक टोल नाक्यांवर रोख व्यवहारांमुळे वाहनांच्या लांबच लांब रांगा लागतात. विशेषतः सणासुदीच्या काळात आणि सुट्यांच्या दिवशी ही समस्या अधिक तीव्र होते. मात्र, फास्टॅगसारख्या इलेक्ट्रॉनिक टोल संकलन प्रणालीमुळे वाहन थांबवण्याची गरज नसते.

टोल रक्कम थेट बँक खात्यातून किंवा वॉलेटमधून वजा होते, त्यामुळे वाहतूक सुरळीत राहते. यूपीआयचा पर्याय उपलब्ध करून दिल्यामुळे स्मार्टफोन वापरणाऱ्या वाहनचालकांना थेट स्कॅन करून पेमेंट करता येणार आहे. त्यामुळे फास्टॅग नसलेल्या वाहनांनाही डिजिटल पद्धतीने टोल भरणे सोपे होईल. या बदलामुळे इंधनाची बचत आणि प्रदूषणातही घट होण्याची अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे.

टोल प्लाझांवर थांबण्याचा वेळ कमी झाल्यास वाहनांचे इंजिन बंद-चालू होण्याचे प्रमाण घटेल. याशिवाय, टोल वसुलीत पारदर्शकता वाढेल आणि महसूल गळती रोखण्यास मदत होईल, असेही म्हटले आहे. तनिर्णयामुळे डिजिटल व्यवहाराशी पूर्णपणे जुळवून न घेतलेल्या प्रवाशांसमोर काही अडचणी निर्माण होऊ शकतात.

ग्रामीण भागातील किंवा स्मार्टफोन सुविधा मर्यादित असलेल्या वाहनचालकांना या नव्या प्रणालीशी जुळवून घेण्यासाठी वेळ लागण्याची शक्यता आहे. त्यामुळे जनजागृती आणि तांत्रिक सहाय्याची गरज अधोरेखित होत आहे.

'डिजिटल इंडिया'च्या दिशेने टोल व्यवस्थेतील हा बदल महत्त्वाचा टप्पा आहे. यामुळे देशातील महामार्गावरील प्रवास अधिक वेगवान, सुलभ आणि शिस्तबद्ध होण्याची अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे.

प्राचीन ऐतिहासिक नोंदी आणि हस्तलिखितांचा विशाल संग्रह

'ज्ञान भारतम'वर ४० लाख दुर्मिळ हस्तलिखिते

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : देशातील प्राचीन ऐतिहासिक नोंदी आणि हस्तलिखितांचा विशाल संग्रह डिजिटल स्वरूपात जतन करण्यासाठी सुरू करण्यात आलेल्या ज्ञान भारतम पोर्टल वर आतापर्यंत जवळपास ४० लाख दुर्मिळ आणि मौल्यवान हस्तलिखितांची नोंद करण्यात आली आहे. विविध राज्यांमधील आणि विविध भाषांमधील ही हस्तलिखिते डिजिटल स्वरूपात रूपांतरित करून सर्वांसाठी उपलब्ध करण्याचा या उपक्रमाचा उद्देश आहे.

हा उपक्रम गेल्या वर्षी सप्टेंबरमध्ये सुरू करण्यात आला असून शासकीय अभिलेखागार, विद्यापीठे, विश्वस्त संस्था आणि खाजगी संग्राहकांनी या उपक्रमात हस्तलिखितांचे योगदान दिले आहे. ही हस्तलिखिते नाजूक स्थितीपासून ते सुस्थितीत असलेल्या विविध अवस्थांमध्ये असून त्यांचे पद्धतशीरपणे डिजिटायझेशन करून संरक्षण केले जात आहे. या उपक्रमाचा विस्तार करण्यासाठी भारत सरकारचे संस्कृती मंत्रालय यांनी अलीकडेच देशभरात तीन महिन्यांचे सर्वेक्षण सुरू केले आहे. या सर्वेक्षणाचा उद्देश देशातील हस्तलिखित वारसा ओळखणे, त्याचे दस्तऐवजीकरण करणे आणि त्याचे जतन करणे हा आहे. यामध्ये पूर्वी नोंद न झालेल्या हस्तलिखित संग्रहांचाही समावेश करण्यात येणार आहे. मंत्रालयाने सांस्कृतिक किंवा ऐतिहासिक महत्त्वाच्या हस्तलिखितांचे मालक असलेल्या व्यक्ती आणि संस्थांना पुढे येऊन त्यांच्या संग्रहाची माहिती देण्याचे आवाहन केले आहे. अधिकाऱ्यांच्या माहितीनुसार, ६०० हून अधिक हस्तलिखित संरक्षकांनी ताम्रपत्र, ताडपत्र, कागद आणि वस्त्र यांसारख्या विविध माध्यमांवर कोरलेले हस्तलिखित संग्रह सादर केले आहेत. यापैकी बहुसंख्य संग्रह राजस्थान आणि उत्तर प्रदेशमधून आले आहेत, तर तामिळनाडू, नागालँड आणि दादरा नगर हवेली येथून अद्याप कोणतेही योगदान आलेले नाही.

हस्तलिखितांचे योगदान देणाऱ्या प्रमुख संस्थांमध्ये बिकानेर येथील अभय जैन ग्रंथालय, जयपूर येथील श्री संजय शर्मा संग्रहालय आणि संशोधन संस्था, कोटा येथील श्री मथुराधीश मंदिर, वाराणसी येथील संपूर्णानंद संस्कृत विद्यापीठ, कोलकाता येथील विश्वभारती विद्यापीठ आणि हैदराबाद येथील तेलंगणा राज्य अभिलेखागार व संशोधन संस्थेचा समावेश आहे.

राज्याला पुन्हा अवकाळीचा तडाखा

मुंबई : गेल्या २४ तासांपासून राज्यभरात वादळी वाऱ्यासह पाऊस आणि गारपीट होताना दिसतेय. पुन्हा एकदा अवकाळी पावसाने जोरदार हजेरी लावली असून मराठवाड्यासह अनेक जिल्ह्यांना याचा मोठा फटका बसत आहे. पुढील ४ दिवस राज्यभरात अवकाळी पाऊस आणि गारपीटीचे इशारे देण्यात आले आहेत. मराठवाडा, विदर्भसह मध्य महाराष्ट्रात हवामान विभागाचे हाय अलर्ट देण्यत आलेत. दरम्यान, धाराशिव जिल्ह्यात सकाळपासून ढगाळ वातावरण असून विजांच्या कडकडाटासह सोसाट्याच्या वाऱ्याचा आणि काही ठिकाणी गारपिटीचाही इशारा देण्यात आला आहे.

तृतीयपंथीयांना ओबीसीमध्ये करणे अपुरे

राजस्थान उच्च न्यायालयाचे निरीक्षण

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

जयपूर : तृतीयपंथी व्यक्तींना आरक्षणासाठी इतर मागासवर्गीय प्रवर्गात समाविष्ट करणे हे वास्तविक सामाजिक न्याय किंवा अर्थपूर्ण लाभ सुनिश्चित करत नाही, असे महत्त्वपूर्ण निरीक्षण राजस्थान उच्च न्यायालय यांनी नोंदवले आहे. न्यायालयाने सध्याची आरक्षण व्यवस्था अपूर्ण, अप्रभावी आणि समाजाच्या गरजा पूर्ण करण्यास अपुरी असल्याचे म्हटले आहे.

न्यायमूर्ती अरुण मोंगा आणि न्यायमूर्ती योगेंद्र कुमार पुरोहित यांच्या खंडपीठाने नमूद केले की, तृतीयपंथी व्यक्तींना ओबीसी प्रवर्गात ठेवल्याने सर्वोच्च न्यायालयाच्या ऐतिहासिक नालसा विरुद्ध भारत संघ या निकालाचा उद्देश पूर्ण होत नाही. न्यायालयाने म्हटले की, सध्याचे धोरण वास्तविक सामाजिक न्याय सुनिश्चित करण्यात अपयशी ठरत असून अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि ओबीसी प्रवर्गातील तृतीयपंथी व्यक्तींना दुहेरी भेदभावाला सामोरे जावे लागते.

राज्य सरकारच्या १२ जानेवारी २०२३ च्या अधिसूचनेला आव्हान देणाऱ्या याचिकेवर सुनावणी करताना न्यायालयाने स्पष्ट केले की, व्यक्तींना त्यांच्या लिंग ओळखीच्या आधारावर त्यांच्या जात-आधारित आरक्षणाच्या हक्कांपासून वंचित ठेवता येणार नाही. स्व-ओळखीचा अधिकार हा मूलभूत अधिकार असून त्याचा आदर करणे राज्यावर घटनात्मकदृष्ट्या बंधनकारक असल्याचे न्यायालयाने म्हटले. अंतरिम उपाय म्हणून न्यायालयाने निर्देश दिले की, सर्वसमावेशक धोरण तयार होईपर्यंत सरकारी नोकरी भरती आणि शैक्षणिक प्रवेशांमध्ये तृतीयपंथी उमेदवारांना कमाल गुणांव्यतिरिक्त अतिरिक्त ३ टक्के गुण देण्यात यावेत. वास्तविक समानता सुनिश्चित करण्यासाठी हा निर्णय आवश्यक असल्याचे न्यायालयाने स्पष्ट केले.

मत्स्य निर्यातीत महाराष्ट्र देशात दुसरा

सातासमुद्रापार कोकणच्या कोळंबीचा लौकिक

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : लो

मुंबई
भारताच्या नीलक्रांतीमध्ये महाराष्ट्राने पुन्हा एकदा आपले वर्चस्व सिद्ध केले असून, मत्स्य उत्पादनांच्या निर्यातीत राज्याने मोठी ऐतिहासिक कामगिरी बजावली आहे. गेल्या पाच वर्षांत महाराष्ट्राच्या समुद्री उत्पादनांच्या निर्यातीत दुपटीने वाढ झाली असून, २०२४-२५ या आर्थिक वर्षात राज्याने ७ हजार ३४३ कोटी ४० लाख रुपयांची विक्रमी निर्यात नोंदवली आहे. भारताच्या मत्स्य व्यवसायात महाराष्ट्राने मोठी झेप घेतली असून, गेल्या पाच

वर्षांत राज्याच्या मत्स्य निर्यातीत कमालीची सुधारणा झाली आहे. २०२०-२१ मध्ये ३ हजार ६८४ कोटी रुपये असणारी ही निर्यात आता थेट दुप्पट होऊन २०२४-२५ या वर्षात ७ हजार ३४३ कोटी ४० लाख रुपयांवर पोहोचली आहे. केवळ आर्थिक उलाढालच नव्हे, तर निर्यातीच्या परिमाणातही मोठी वाढ झाली असून राज्याची वार्षिक निर्यात आता २.२७ लाख मेट्रिक टन इतकी झाली आहे.
विशेषतः कोकण किनारपट्टीवरील मत्स्यव्यवसायाने जागतिक बाजारपेठेतील मागणी पूर्ण करण्यात सिंहाचा वाटा उचलला आहे. केंद्र सरकारच्या ताज्या आकडेवारीनुसार, या प्रभावी कामगिरीमुळे महाराष्ट्र आता मत्स्य निर्यातीत देशात दुसऱ्या क्रमांकाचे अग्रगण्य राज्य बनले असून, राज्याच्या अर्थव्यवस्थेला यातून मोठी चालना मिळाली आहे.
महाराष्ट्राच्या सागरी किनाऱ्यावरील चविष्ट मासळीने आता जागतिक बाजारपेठ काबीज केली असून, प्रामुख्याने कोकणच्या कोळंबीला परदेशी खवय्यांची मोठी पसंती मिळत आहे. राज्यातून होणाऱ्या एकूण मत्स्य निर्यातीत कोळंबी आणि गोठवलेल्या मासळीचा वाटा सर्वाधिक असून, अमेरिका आणि चीन यांसारख्या बलाढ्य देशांमध्ये महाराष्ट्रातील उत्पादनांची मोठी मक्तेदारी निर्माण झाली आहे.
आंतरराष्ट्रीय बाजारपेठेतील किमतींचे चढ-उतार आणि वाढता उत्पादन खर्च यांसारखी आव्हाने समोर असतानाही, महाराष्ट्राने गुजरात आणि आंध्र प्रदेश या राज्यांच्या स्पर्धेत आपले स्थान भक्कम राखले आहे. भारताच्या एकूण निर्यातीचा विचार करता, अमेरिका (२२,७२३ कोटी रुपये) आणि युरोपियन युनियन (९,४२९ कोटी रुपये) या मुख्य बाजारपेठा ठरल्या आहेत. यामध्ये कोकण किनारपट्टीवर मोठ्या प्रमाणात उत्पादित होणाऱ्या कोळंबीला सर्वाधिक मागणी असून, या 'विदेशी पाहुण्यांच्या' पसंतीमुळे राज्याच्या मत्स्य व्यवसायाला सुवर्णकाळ आला आहे.
भारतीय सागरी उत्पादनांनी जागतिक बाजारपेठेत आपली मोहोर उमटवली असून अनेक देशांमध्ये भारतीय मासळीला विक्रमी मागणी मिळत आहे. २०२४-२५ या आर्थिक वर्षाच्या आकडेवारीनुसार, भारतीय मत्स्य उत्पादनांसाठी अमेरिका ही सर्वात मोठी आणि फायदेशीर बाजारपेठ ठरली असून, एकट्या अमेरिकेला २२ हजार ७२३ कोटी रुपयांची निर्यात झाली आहे. दुसरीकडे, परिमाणाच्या बाबतीत चीनने आघाडी घेतली असून ३.९६ लाख मेट्रिक टन मासळीची आयात केली आहे, ज्याचे मूल्य १० हजार ६६८ कोटी रुपये इतके आहे. केवळ अमेरिका किंवा चीनच नव्हे, तर युरोपियन युनियन (९,४२९.६ कोटी), दक्षिण-पूर्व आशिया (८,१७२.२ कोटी) आणि जपान (३,४५२.९ कोटी) यांसारख्या प्रमुख जागतिक बाजारपेठांमध्येही भारतीय मासळीने आपली चव पोहोचवली आहे. या वाढत्या मागणीमुळे भारतीय मत्स्यव्यवसाय क्षेत्राला आंतरराष्ट्रीय स्तरावर मोठी उभारी मिळाली आहे.

तुकाराम मुंढे यांची पुन्हा बदली

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : प्रशासनात मोठे फेरबदल करत दिव्यांग कल्याण विभागाचे सचिव तुकाराम मुंढे यांची पुन्हा बदली करण्यात आली असून त्यांच्याकडे आपत्ती व्यवस्थापन विभागाची जबाबदारी देण्यात आली आहे. अधिवेशन संपताच मुख्यमंत्री फडणवीस यांनी प्रशासनात व्यापक बदल केले.

मुख्यमंत्र्यांच्या अप्पर मुख्य सचिवपदी लोकेश चंद्रा यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे. ते यापूर्वी महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लि. चे अध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालक म्हणून कार्यरत होते. विद्यमान अप्पर मुख्य सचिव अश्विनी भिडे यांची मुंबई महानगरपालिका आयुक्तपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे. इतर बदल्यांमध्ये विकास चंद्र रस्तोगी यांची अतिरिक्त मुख्य सचिव (वित्तीय सुधारणा) म्हणून वित्त विभागात नियुक्ती करण्यात आली आहे, तर श्रीमती विनिता वैद सिंघल यांची मृद व जलसंधारण विभागात प्रधान सचिव म्हणून बदली करण्यात आली आहे. परिमल सिंग यांची सचिव (कृषी) म्हणून नियुक्ती करण्यात आली असून तुकाराम मुंढे यांना सचिव, आपत्ती व्यवस्थापन पदाची जबाबदारी देण्यात आली आहे. लहू माळी यांची व्यवस्थापकीय संचालक, शिवशाही पुनर्वसन प्रकल्प लिमिटेड म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.

माणिक गुरसाल यांची सचिव, दिव्यांग कल्याण विभागात नियुक्ती करण्यात आली असून श्रीमती प्रेरणा देशभ्रतार यांची आयुक्त, मत्स्यव्यवसाय, मुंबई म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. तसेच पृथ्वीराज बी. पी. यांची महापालिका आयुक्त, वसई-विरार महानगरपालिका म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.

संपादकीय

नकाशातील अरुंद मार्ग आणि थांबणारे जग

होर्मूज सामुद्रधुनीतील संघर्षामुळे जगाला पुन्हा एकदा एक जुनी पण विसरलेली गोष्ट आठवली आहे. अर्थव्यवस्था, तंत्रज्ञान, जागतिकीकरण कितीही प्रगत झाले तरी जग अजूनही भूगोलाच्या मर्यादांपासून मुक्त झालेले नाही. नकाशावरील अरुंद मार्ग कधी कधी संपूर्ण जगाची अर्थव्यवस्था थांबवू शकतो.

आशियातील सध्याचा संघर्ष हा केवळ इराण, अमेरिका किंवा इस्रायल यांच्यातील नाही. तो प्रत्यक्षात भूगोलाचा संघर्ष आहे. होर्मूज सामुद्रधुनी हा नकाशावर पाहिला तर एक अरुंद जलमार्ग दिसतो; पण जागतिक अर्थव्यवस्थेच्या दृष्टीने तो जगातील सर्वात महत्त्वाच्या आर्थिक धमन्यांपैकी एक आहे. जगातील सुमारे पाचव्या भागाचे तेल या मार्गाने वाहतूक होते. याचा अर्थ असा की जगातील उद्योग, वाहतूक, विमानसेवा, शेती, उत्पादन, महागाई, चलनवाढ या सर्व गोष्टी एका अरुंद समुद्री मार्गावर अवलंबून आहेत. जागतिकीकरणाने जगाला जोडले; पण त्या जोडणीची गळफासाची जागा काही ठरावीक भौगोलिक ठिकाणी आहे, हे या संकटाने पुन्हा स्पष्ट केले. भूगोल हा राजकारणाचा सर्वात जुना आणि सर्वात स्थिर घटक आहे. राजवटी बदलतात, तंत्रज्ञान बदलते, अर्थव्यवस्था बदलते; पण पर्वत, समुद्रमार्ग, सामुद्रधुनी आणि व्यापार मार्ग बदलत नाहीत. म्हणूनच इतिहासात ज्या ठिकाणी संघर्ष झाले, तेच संघर्ष पुन्हा पुन्हा दिसतात. होर्मूज, सुएझ, मलक्का, जिब्राल्टर या सामुद्रधुनींचे महत्त्व शतकानुशतके कायम आहे. होर्मूजचे महत्त्व समजून घेतले तर आजचा संघर्ष अधिक स्पष्ट दिसतो. इराक, कुवेत, कतार, सौदी अरेबिया, संयुक्त अरब अमिराती या देशांमधील तेल आणि वायू जगात पाठवण्यासाठी हा जवळपास एकमेव समुद्री मार्ग आहे. त्यामुळे या मार्गावर नियंत्रण म्हणजे ऊर्जा पुरवठ्यावर प्रभाव. आणि ऊर्जा पुरवठ्यावर प्रभाव म्हणजे जागतिक अर्थव्यवस्थेवर प्रभाव. या संघर्षामुळे जगाला एक मोठा धक्का बसला आहे. तेलाचे दर झपाट्याने वाढले, विमा आणि वाहतूक खर्च वाढले, जहाज वाहतूक विस्कळीत झाली आणि अनेक देशांना पर्यायी ऊर्जा स्रोत शोधावे लागले. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीनेही इशारा दिला आहे की या संघर्षामुळे जागतिक महागाई वाढू शकते आणि आर्थिक वाढ मंदावू शकते. यातून एक मोठा आर्थिक धडा समोर येतो. जागतिक अर्थव्यवस्था ही केवळ बाजारपेठ, तंत्रज्ञान किंवा वित्तीय प्रणालीवर चालत नाही; ती भूगोलावर चालते. समुद्री मार्ग, पाइपलाइन, बंदरे, सामुद्रधुनी हे आधुनिक अर्थव्यवस्थेचे अदृश्य कणा आहेत. या कण्यावर हल्ला झाला की संपूर्ण अर्थव्यवस्था डळमळते. या संदर्भात 'चोक पॉइंट' ही संकल्पना महत्त्वाची आहे. जगातील काही ठिकाणी व्यापार मार्ग अत्यंत अरुंद असतात. ते बंद झाले किंवा असुरक्षित झाले तर संपूर्ण व्यापार साखळी विस्कळीत होते. होर्मूज हा त्यातील सर्वात महत्त्वाचा चोक पॉइंट आहे. अशा चोक पॉइंटवर नियंत्रण मिळवणे हे अनेक देशांच्या सामरिक धोरणाचा भाग असते. याच कारणामुळे आजचे युद्ध केवळ भूभाग जिंकण्यासाठी नसते; ते मार्ग, बंदरे, सामुद्रधुनी आणि पुरवठा साखळीवर नियंत्रण मिळवण्यासाठी असते. म्हणजेच आधुनिक युद्ध हे भूगोलावर नियंत्रण मिळवण्याचे युद्ध आहे. ऊर्जा मार्ग, डेटा केबल्स, समुद्री मार्ग, रेल्वे कॉरिडॉर या सर्व गोष्टी आता सामरिक मालमत्ता बनल्या आहेत. भारताच्या दृष्टीने हा प्रश्न अधिक महत्त्वाचा आहे. भारत आपल्या गरजेच्या बहुतांश तेलासाठी आयातीवर अवलंबून आहे आणि त्यातील मोठा हिस्सा पश्चिम आशियातून येतो. म्हणजेच भारताची अर्थव्यवस्था देखील या सामुद्रधुनीवर अवलंबून आहे. त्यामुळे होर्मूजमधील अस्थिरता भारतासाठी थेट आर्थिक धक्का ठरते. या संकटामुळे अनेक देश पर्यायी मार्ग आणि ऊर्जा स्रोत शोधू लागले आहेत. पाइपलाइन, पर्यायी बंदरे, नवीन समुद्री मार्ग, नवी ऊर्जा या सर्व गोष्टींचा विचार सुरू झाला आहे. कारण एक गोष्ट स्पष्ट झाली आहे. जग एका मार्गावर अवलंबून राहू शकत नाही. या संपूर्ण प्रकरणातून एक मोठा राजकीय धडा मिळतो. जागतिकीकरणामुळे जग सीमा विसरले, असे अनेकांना वाटत होते. पण प्रत्यक्षात सीमा नाहीशा झाल्या नाहीत; त्या अधिक महत्त्वाच्या झाल्या. समुद्रमार्ग, सीमारेषा, बंदरे, सामुद्रधुनी या सर्व गोष्टी आता अर्थव्यवस्थेच्या केंद्रस्थानी आल्या आहेत. भविष्यातील संघर्ष हे विचारसरणीचे किंवा केवळ भूभागाचे नसतील; ते पुरवठा साखळी, ऊर्जा मार्ग, डेटा मार्ग आणि समुद्री मार्ग यांवर नियंत्रण मिळवण्यासाठी असतील. म्हणजेच भूगोल पुन्हा एकदा जागतिक राजकारणाच्या केंद्रस्थानी आला आहे. होर्मूज हा त्याची सुरुवात आहे, शेवट नाही. जगात अशी अनेक ठिकाणे आहेत जिथे अरुंद मार्ग संपूर्ण अर्थव्यवस्थेचा श्वास रोखू शकतात. त्यामुळे पुढील काळातील राजकारण समजून घ्यायचे असेल, तर नकाशा पुन्हा पाहावा लागेल. जग अर्थशास्त्राने चालते असे मानले जाते; पण अनेकदा जग भूगोलाने चालते. आणि जेव्हा भूगोल अर्थव्यवस्थेला पकडतो, तेव्हा संपूर्ण जग त्याचा कैदी बनते.

क्रीमी लेयरच्या मर्यादेने आरक्षणात नवा पेच

भारताच्या आरक्षण व्यवस्थेत 'क्रीमी लेयर' ही संकल्पना आणण्यामागे एक स्पष्ट तत्त्व होते. मागासवर्गातील आर्थिक आणि सामाजिकदृष्ट्या प्रगत घटकांनी आरक्षणाचा लाभ सतत घेऊ नये आणि तो खरोखर मागास घटकांपर्यंत पोहोचावा, हा त्यामागील उद्देश. त्यामुळे आरक्षण हे कायमस्वरूपी विशेषाधिकार न राहता सामाजिक समतोल साधण्याचे साधन राहावे, असा विचार होता. आज या संकल्पनेपुढेच प्रश्न उभा राहिला आहे. कारण क्रीमी लेयरची उत्पन्न मर्यादा वाढवावी का, हा मुद्दा केवळ आर्थिक नाही; तो राजकीय आणि सामाजिकही आहे. सध्या क्रीमी लेयरची वार्षिक उत्पन्न मर्यादा ८ लाख रुपये आहे आणि ती शेवटची २०१७ मध्ये बदलण्यात आली होती. त्यानंतर ती बदललेली नाही.

महागाई, उत्पन्न वाढ आणि आर्थिक बदल लक्षात घेतले तर ही मर्यादा वाढवावी, अशी मागणी अनेक वर्षांपासून होत आहे. संसदीय समित्यांनीही ही मर्यादा नियमितपणे बदलावी असे सुचवले आहे. पण हा प्रश्न इतका सरळ नाही. कारण मर्यादा वाढवली तर आरक्षणाचा लाभ घेणाऱ्यांची संख्या वाढेल; पण त्यातून खरोखर मागास घटकांना फायदा होईल का, हा मुख्य प्रश्न आहे. आरक्षणाचा मूलभूत उद्देश आर्थिक मदत करणे हा नव्हता. तो सामाजिक आणि शैक्षणिक मागासलेपण दूर करणे हा होता. त्यामुळे क्रीमी लेयर ठरवताना केवळ उत्पन्न हा निकष पुरेसा नाही, असे सर्वोच्च न्यायालयानेही अलीकडे स्पष्ट केले आहे. पालकांचे पद, सामाजिक स्थिती आणि प्रगती या घटकांचाही विचार करावा लागेल, असे न्यायालयाने म्हटले आहे. याचा अर्थ आरक्षणाचा प्रश्न हा केवळ उत्पन्नाचा नाही, तर सामाजिक स्थानाचा आहे. एखाद्या कुटुंबाचे उत्पन्न जास्त असले तरी त्यांची सामाजिक स्थिती मागास असू शकते. आणि उलट, उत्पन्न कमी असले तरी सामाजिकदृष्ट्या प्रगत असलेले कुटुंब असू शकते. त्यामुळे हा प्रश्न अधिक गुंतागुंतीचा आहे.

क्रीमी लेयरची मर्यादा वाढवण्यामागे एक राजकीय वास्तवही आहे. भारतात आरक्षण हा केवळ सामाजिक प्रश्न नाही; तो राजकीय प्रश्न आहे. मागासवर्ग हा मोठा मतदार गट आहे आणि त्यामुळे आरक्षणाशी संबंधित प्रत्येक निर्णयाला राजकीय अर्थ असतो. त्यामुळे क्रीमी लेयर मर्यादा वाढवण्याची मागणी केवळ सामाजिक न्यायासाठी आहे, असे मानणेही वास्तववादी ठरणार नाही. या प्रश्नाचा आणखी एक महत्त्वाचा पैलू म्हणजे आरक्षणाचा लाभ कोणाला मिळतो हा. अनेक अभ्यासांमध्ये असे दिसून आले आहे की आरक्षणाचा लाभ मागासवर्गातील तुलनेने प्रगत गटांना जास्त मिळतो, तर सर्वात मागास घटक मागेच राहतात. म्हणजेच आरक्षणाच्या व्यवस्थेतही असमानता निर्माण झाली आहे. क्रीमी लेयर ही संकल्पना याच असमानतेला रोखण्यासाठी आणली होती. पण क्रीमी लेयरची मर्यादा सतत वाढवत राहिली, तर ही संकल्पना अर्थहीन होण्याचा धोका आहे. कारण मग आरक्षणाचा लाभ पुन्हा तुलनेने प्रगत घटकांकडेच जाईल. त्यामुळे सामाजिक न्यायाचा उद्देशच मागे पडू शकतो. दुसरीकडे, मर्यादा वाढवली नाही तर महागाई आणि उत्पन्न वाढ लक्षात घेता अनेक मध्यमवर्गीय कुटुंबे क्रीमी लेयरमध्ये जातात आणि त्यांना आरक्षणाचा लाभ मिळत नाही. त्यामुळे त्यांच्यात नाराजी निर्माण होते. म्हणजेच दोन्ही बाजूंना समस्या आहेत. म्हणून या प्रश्नाकडे केवळ उत्पन्न मर्यादेच्या दृष्टीने पाहणे चुकीचे आहे. आरक्षणाची संपूर्ण रचना पुन्हा पाहण्याची गरज आहे. मागासवर्गातील सर्वात मागास घटक कोण, त्यांना

» ओबीसी आरक्षणातील 'क्रीमी लेयर' मर्यादा वाढवण्याचा प्रश्न पुन्हा चर्चेत आला आहे. वरकरणी हा उत्पन्न मर्यादेचा प्रश्न वाटतो; पण प्रत्यक्षात तो सामाजिक न्याय, राजकारण आणि आरक्षणाच्या मूळ उद्देशाशी संबंधित आहे.

प्रत्यक्षात किती लाभ मिळतो, शिक्षण आणि नोकरीत त्यांचे प्रतिनिधित्व किती आहे, याचा सखोल अभ्यास आवश्यक आहे.

भारताच्या आरक्षण व्यवस्थेला आता सत्तर वर्षे झाली. या काळात समाज, अर्थव्यवस्था, शिक्षण व्यवस्था, रोजगार बाजार सर्व काही बदलले. पण आरक्षणाच्या धोरणात मूलभूत बदल फारसे झाले नाहीत. त्यामुळे आता आरक्षणाचा पुनर्विचार करण्याची वेळ आली आहे, असे अनेक तज्ज्ञांचे मत आहे. हा पुनर्विचार म्हणजे आरक्षण रद्द करणे नव्हे. तर आरक्षण अधिक परिणामकारक कसे होईल, हे पाहणे. सामाजिक न्यायाचा उद्देश साध्य झाला का, आरक्षणाचा लाभ योग्य लोकांपर्यंत पोहोचतो का, क्रीमी लेयरची संकल्पना योग्य पद्धतीने लागू होते का, हे सर्व प्रश्न आता गंभीरपणे विचारण्याची गरज आहे. क्रीमी लेयर मर्यादा वाढवायची की नाही हा प्रश्न महत्त्वाचा आहे; पण त्याहून महत्त्वाचा प्रश्न म्हणजे आरक्षणाचा लाभ कोणाला मिळतो. कारण आरक्षणाचा उद्देश संख्यात्मक प्रतिनिधित्व वाढवणे नव्हे, तर सामाजिक समता निर्माण करणे हा आहे. आणि सामाजिक समता ही केवळ उत्पन्न मर्यादा बदलून साध्य होत नाही. त्यासाठी शिक्षण, आरोग्य, संधी, सामाजिक बदल आणि आर्थिक विकास या सर्व गोष्टींची आवश्यकता असते. आरक्षण हा त्यातील एक भाग आहे; संपूर्ण उपाय नाही. क्रीमी लेयर मर्यादेचा प्रश्न हा आकड्यांचा नसून धोरणाचा आहे. आणि हा प्रश्न जितका उशिरा समजेल, तितकी आरक्षण व्यवस्थेतील विसंगती वाढत जाईल.

मालमत्ता हस्तांतरण शुल्कवाढीवरून वादळ

भाजपने धरले महापालिका प्रशासनाला धारेवर

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : शहरातील मालमत्ता हस्तांतरण शुल्कात करण्यात आलेल्या वाढीविरोधात भारतीय जनता पक्ष शहराध्यक्ष तथा नगरसेवक शत्रुघ्न सिताराम काटे यांनी आक्रमक भूमिका घेत पिंपरी-चिंचवड महापालिका प्रशासनाला धारेवर धरले आहे.

यासंदर्भात त्यांनी डॉ. विजय सूर्यवंशी, आयुक्त पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका यांना सविस्तर निवेदन सादर करून सध्याचे ०.५ टक्के शुल्क तात्काळ रद्द करण्याची मागणी केली. तसेच महापौर रवि लांडगे यांनाही निवेदन देण्यात आले आहे.

शत्रुघ्न काटे यांनी दिलेल्या निवेदनात नमूद केले आहे की, महापालिकेकडून मालमत्तेच्या एकूण बाजारमूल्यावर ०.५ टक्के इतके शुल्क आकारले जात असून, ही आकारणी अत्यंत जास्त आणि अन्यायकारक आहे. घर खरेदी करताना नागरिकांना आधीच स्टॅम्प ड्युटी आणि नोंदणी शुल्काचा मोठा आर्थिक भार सहन करावा लागतो. त्यात महापालिकेचे हे अतिरिक्त शुल्क म्हणजे नागरिकांवर दुहेरी आर्थिक ताण निर्माण करणारे ठरत असल्याचा त्यांनी आक्षेप घेतला.

पूर्वी महापालिकेत मालमत्ता हस्तांतरणासाठी केवळ नाममात्र शुल्क आकारले जात होते आणि ते प्रशासनाच्या खर्चासाठी पुरेसे होते. मात्र आता महसूल वाढवण्यासाठी थेट टक्केवारीवर आधारित शुल्क आकारणे ही चुकीची पद्धत असल्याचे काटे यांनी स्पष्ट केले. अशा प्रकारच्या जाचक शुल्कामुळे नागरिक मालमत्ता हस्तांतरणाची नोंद महापालिका दप्तरी करण्यास टाळाटाळ करत असल्याचेही त्यांनी निदर्शनास आणून दिले. यामुळे भविष्यात महापालिकेच्या महसूल संकलनावरही विपरीत परिणाम होऊ शकतो, असा इशाराही त्यांनी दिला. वाढत्या महागाईच्या पार्श्वभूमीवर घराच्या हस्तांतरणासाठी लाखो रुपयांचे शुल्क भरणे सामान्य कुटुंबांना परवडणारे नाही. त्यामुळे शहरात मोठ्या प्रमाणावर नागरिकांमध्ये नाराजी पसरत असून, प्रशासनाने ही बाब गांभीर्याने घेणे आवश्यक असल्याचे त्यांनी म्हटले आहे.

मालमत्ता हस्तांतरणासाठी सध्या आकारले जाणारे ०.५ टक्के शुल्क तात्काळ रद्द करून, पूर्वीप्रमाणेच नाममात्र शुल्क पुन्हा लागू करावे. यामुळे नागरिकांना आर्थिक दिलासा मिळेल तसेच हस्तांतरण प्रक्रिया अधिक सुलभ, पारदर्शक आणि प्रभावी होईल, असे त्यांनी निवेदनात नमूद केले.

दरम्यान, शत्रुघ्न काटे म्हणाले की, सर्वसामान्य नागरिकांवर अन्याय करणारे मालमत्ता हस्तांतरणाचे ०.५ टक्के शुल्क आम्ही कोणत्याही परिस्थितीत सहन करणार नाही. हे शुल्क तात्काळ रद्द करून पूर्वीप्रमाणे नाममात्र शुल्क लागू व्हावे, यासाठी आम्ही प्रशासनाशी सातत्याने पाठपुरावा करू, असे ते म्हणाले.

विकासकामांना स्थायी समितीने दिली गती

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिकेच्या स्थायी समितीच्या बैठकीत शहरातील विविध विकासकामे, आरोग्य सुविधा, पाणीपुरवठा आणि पायाभूत सुविधांशी संबंधित अनेक प्रस्तावांना मंजुरी देण्यात आली. स्थायी समितीच्या या निर्णयांमुळे शहरातील विविध प्रलंबित कामांना गती मिळणार आहे.

महापालिकेच्या मुख्य प्रशासकीय भवनात झालेल्या बैठकीच्या अध्यक्षस्थानी स्थायी समितीचे सभापती अभिषेक बारणे होते. बैठकीला स्थायी समिती सदस्यांसह महापालिका प्रशासनातील वरिष्ठ अधिकारी उपस्थित होते. बैठकीत पिंपरी येथील नवीन जिजामाता रुग्णालयातील विद्युत देखभाल व दुरुस्ती कामांसाठी खर्चास मान्यता देण्यात आली. तसेच 'फ' क्षेत्रीय कार्यालयांतर्गत शाळा, इमारती व कार्यालयांमधील हमी कालावधी संपलेले नादुरुस्त इन्व्हर्टर व बॅटरी बदलणे, आवश्यकतेनुसार नवीन इन्व्हर्टर बसविणे आणि संबंधित विद्युत कामांसाठी खर्चास मंजुरी देण्यात आली.

भोसरी, मौजे कासारवाडी येथील सर्व्हे क्रमांक ४९८ मधील मंजूर विकास योजनेनुसार प्रस्तावित १२ मीटर रस्त्यासाठी भूसंपादन करण्यासही मान्यता देण्यात आली. सेक्टर १० येथे पर्यायी ट्रान्सफॉर्मर व आरएमयू युनिट बसविण्यासही मंजुरी देण्यात आली.

महापालिकेतील २६ कर्मचारी सेवानिवृत्त

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : पिंपरी-चिंचवड महानगरपालिकेच्या सेवेतून मार्च २०२६ अखेर नियत वयोमानानुसार तसेच स्वेच्छानिवृत्ती घेत एकूण २६ कर्मचारी सेवानिवृत्त झाले. या कर्मचाऱ्यांचा पालिकेच्या वतीने सत्कार करण्यात आला.

पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका मुख्यालयात आयोजित कार्यक्रमात मार्च अखेर नियत वयोमानानुसार सेवानिवृत्त होणाऱ्या २३ तसेच स्वेच्छानिवृत्ती घेतलेल्या ३ अशा एकूण २६ कर्मचाऱ्यांचा सह आयुक्त मनोज लोणकर यांच्या हस्ते सन्मान करण्यात आला. या कार्यक्रमास यशवंतराव चव्हाण स्मृती रुग्णालयाचे अधिष्ठाता डॉ. राजेंद्र वाबळे, उप आयुक्त संदीप खोत, मुख्य कामगार कल्याण अधिकारी प्रमोद जगताप, जनता संपर्क अधिकारी प्रफुल्ल पुराणिक, मुख्य लिपिक माया वाकडे तसेच सेवानिवृत्त कर्मचारी व त्यांचे कुटुंबीय उपस्थित होते.

सेवानिवृत्त होणाऱ्या कर्मचाऱ्यांमध्ये कार्यालय अधीक्षक चंद्रकांत हुच्चे, विजय आभाणे, उज्वला म्हाब्दी, लेखापाल शुभांगी साळी, मुख्य लिपिक कैलास बाणेकर, रामचंद्र कांबळे, मुख्याध्यापक ज्योत्स्ना चौधरी, लॅब टेक्निशियन उर्मिला काळे, आरेखक नंदकुमार भोकरे, उपशिक्षिका स्वाती पडवळ, सुनिल लांघी, वॉर्ड बॉय बळवंत सोनवणे, शिपाई बापूराव कांबळे, लतीका गावडे, मारूती फडके, शिवाजी गावडे आदी कर्मचाऱ्यांचा समावेश आहे. प्रास्ताविक प्रमोद जगताप यांनी केले, तर सूत्रसंचालन व उपस्थितांचे आभार प्रफुल्ल पुराणिक यांनी मानले.

चिंतामणी - स्वारगेट बस फेऱ्या वाढविण्याची मागणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : स्वारगेट ते चिंतामणी हायस्कूल (साईसिद्धी चौक) दरम्यान धावणाऱ्या २१५ क्रमांकाच्या बसच्या फेऱ्या वाढवाव्यात, अशी मागणी आंबेगाव पठार, धनकवडी आणि मोहननगर परिसरातील प्रवाशांकडून करण्यात येत असून पुणे महानगर परिवहन महामंडळ प्रशासनाने या मागणीवर सकारात्मक भूमिका घेतल्याचे समोर आले आहे.

सध्या या मार्गावर मिडी बस म्हणजेच लहान बस चालविण्यात येत असून सुमारे ४० मिनिटांनी एक फेरी होते. या मार्गासाठी केवळ दोन बस उपलब्ध करून देण्यात आल्यामुळे फेऱ्यांवर मर्यादा येत आहेत. परिणामी, प्रवाशांना दीर्घकाळ थांबावे लागत असून गर्दीच्या वेळेत बसमध्ये प्रचंड गर्दी होत असल्याची तक्रार प्रवाशांनी केली आहे. धनकवडी, आंबेगाव पठार आणि मोहननगर या उपनगरांचा वेगाने विस्तार होत असून या भागातील लोकसंख्या मोठ्या प्रमाणात वाढत आहे. नव्या गृहनिर्माण सोसायट्या, शैक्षणिक संस्था, व्यावसायिक आस्थापने यांची संख्या वाढत असून दररोज शहरात कामानिमित्त जाणाऱ्या प्रवाशांची संख्या देखील दिवसेंदिवस वाढत आहे. या सर्व प्रवाशांसाठी २१५ क्रमांकाची बस ही अत्यंत महत्त्वाची वाहतूक सुविधा ठरत आहे.

या भागातील अनेक रस्ते अरुंद आणि लहान असल्यामुळे मोठ्या बसऐवजी मिडी बस सेवा अधिक उपयुक्त ठरल्याचेही दिसून आले आहे. त्यामुळे या बसला प्रवाशांचा चांगला प्रतिसाद मिळत आहे. मात्र, वाढत्या प्रवासी संख्येच्या तुलनेत सध्या उपलब्ध असलेल्या बस अपुऱ्या पडत आहेत. गर्दीच्या वेळेत ४० मिनिटांनी धावणारी बस ही वाढत्या प्रवासी संख्येसाठी अपुरी ठरत असल्याने या मार्गावर किमान आणखी तीन बस वाढवाव्यात, अशी मागणी प्रवाशांकडून करण्यात येत आहे. एकूण पाच बस सुरू केल्यास १० ते १५ मिनिटांच्या अंतराने बस सेवा उपलब्ध होऊ शकते, असे प्रवाशांचे म्हणणे आहे. गेल्या अनेक दिवसांपासून प्रवासी वर्गाकडून ही मागणी सातत्याने केली जात आहे.

महत्त्वाचे म्हणजे स्वारगेट येथून सुरू होणारी ही बस सेवा मेट्रो प्रवाशांसाठी फिडर सेवा ठरू शकते. विशेषतः पुणे मेट्रो मार्गाचा वापर करणाऱ्या प्रवाशांना या बस सेवेचा मोठा फायदा होऊ शकतो. त्यामुळे या बसच्या फेऱ्या वाढविणे आवश्यक असल्याचे प्रवाशांचे मत आहे.

याबाबत शैलेंद्र जगताप, स्वारगेट आगार व्यवस्थापक, यांच्याशी संपर्क साधला असता त्यांनी या मार्गावरील फेऱ्या वाढवण्याबाबतचा प्रस्ताव वरिष्ठ कार्यालयाकडे पाठविण्यात आल्याची माहिती दिली. प्रस्तावाला मंजुरी मिळाल्यास या मार्गावरील बससेवा वाढण्याची शक्यता आहे.

या मार्गावरील बसफेऱ्या वाढल्यास आंबेगाव पठार, धनकवडी, मोहननगर या परिसरातील हजारो प्रवाशांना दिलासा मिळणार आहे.

अभय योजनेला पिंपरी-चिंचवडकरांचा मोठा प्रतिसाद

२९ दिवसांत १५७ कोटी रुपयांची विक्रमी वसुली

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : पिंपरी-चिंचवड महापालिकेच्या कर आकारणी व कर संकलन विभागामार्फत राबविण्यात येत असलेल्या अभय योजनेला नागरिकांचा मोठा प्रतिसाद मिळाला असून २९ मार्च २०२६ पर्यंत ५५ हजार ७३१ थकबाकीदारांनी या योजनेचा लाभ घेतला आहे. केवळ २९ दिवसांत तब्बल १५७ कोटी २१ लाख ५३ हजार रुपयांचा मालमत्ता कर वसूल झाल्याची माहिती पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका प्रशासनाने दिली. अभय योजनेचा कालावधी ३१ मार्च २०२६ रोजी संपणार असून थकबाकीदारांनी अंतिम संधीचा लाभ घ्यावा, असे आवाहन करण्यात आले आहे.

महापालिकेने थकबाकीदार मालमत्ताधारकांना दिलासा देण्यासाठी १ मार्च २०२६ पासून अभय योजना लागू केली. या योजनेंतर्गत विलंब दंडावर ९० टक्के सवलत देण्याचा निर्णय घेण्यात आला. या निर्णयामुळे मोठ्या संख्येने थकबाकीदार नागरिकांनी पुढाकार घेत थकबाकी भरली असून महापालिकेच्या कर वसुलीत लक्षणीय वाढ झाल्याचे दिसून आले.

गेल्या २९ दिवसांत एकूण ६८ हजार ४८८ मालमत्ताधारकांनी १५७ कोटी २१ लाख ५३ हजार रुपयांचा मालमत्ता कर भरला. यापैकी ५५ हजार ७३१ थकबाकीदारांनी अभय योजनेचा लाभ घेतला असून त्यांना एकूण ३८ कोटी ८१ लाख रुपयांची दंडावरील सवलत देण्यात आली आहे. त्यामुळे नागरिकांना मोठा आर्थिक दिलासा मिळाला असून महापालिकेच्या महसुलातही मोठी वाढ झाली आहे. या योजनेचा लाभ घेण्यासाठी आता केवळ एकच दिवस शिल्लक राहिला असून ३१ मार्च २०२६ रोजी रात्री १२ वाजेपर्यंत ही योजना लागू राहणार आहे. त्यामुळे अद्यापही मालमत्ता कर थकबाकी असलेल्या नागरिकांनी या अंतिम संधीचा लाभ घेऊन आपली थकबाकी तत्काळ भरावी, असे आवाहन उपायुक्त सचिन पवार यांनी केले आहे.

महापालिकेच्या १८ विभागीय कार्यालयांमार्फत विशेष मोहीम राबविण्यात येत असून मालमत्ताधारकांना प्रत्यक्ष भेट देऊन कर भरण्याबाबत जनजागृती केली जात आहे. तसेच ऑनलाइन पेमेंट, धनादेशाद्वारे भरणा आणि कॅश काउंटर अशा विविध माध्यमांद्वारे कर भरण्याची सुविधा उपलब्ध करून देण्यात आली आहे. शेवटच्या दिवशी नागरिकांची गैरसोय होऊ नये यासाठी ३१ मार्च रोजी सर्व विभागीय कर संकलन कार्यालयांचे कॅश काउंटर सकाळी १० ते रात्री १० वाजेपर्यंत सुरू ठेवण्यात येणार आहेत.

दरम्यान, या योजनेबाबत प्रतिक्रिया देताना महापौर रवि लांडगे म्हणाले की, अभय योजना ही नागरिकांना दिलासा देणारी आणि महापालिकेच्या आर्थिक शिस्तीस बळकटी देणारी योजना ठरली आहे. पिंपरी-चिंचवडकरांनी दाखवलेला प्रतिसाद हा शहराच्या विकासाबाबतच्या बांधिलकीचा पुरावा असून उर्वरित थकबाकीदारांनीही शेवटच्या दिवशी पुढाकार घेऊन या संधीचा लाभ घ्यावा.

पहिल्याच पावसात पालिकेची पोलखोल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी : पहिल्याच अवकाळी पावसाने पिंपरी-चिंचवड शहरातील नागरिक तसेच वाहनचालकांची मोठी धांदल उडाली. सोमवारी दुपारी अचानक आलेल्या पावसामुळे अनेक भागांत पाणी साचले, वीजपुरवठा खंडित झाला, सिग्नल यंत्रणा बंद पडली आणि शहरात ठिकठिकाणी वाहतूक कोंडी निर्माण झाली. या प्रकारामुळे पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका प्रशासनाच्या मान्सूनपूर्व तयारीवर प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले आहे.

सोमवारी दुपारी मेघगर्जनेसह गारांचा पाऊस शहरात झाला. सुमारे एक ते दोन तास झालेल्या या पावसामुळे नागरिकांची धावपळ उडाली. अचानक आलेल्या पावसामुळे अनेक नागरिक रस्त्यावरच अडकून पडले. शहरात सुरू असलेल्या विविध विकासकामांमुळे परिस्थिती बिकट झाली. शहरातील पायाभूत सुविधांची स्थिती पुन्हा एकदा समोर आली असून, मान्सूनपूर्व नालेसफाई, रस्ते दुरुस्ती आणि वाहतूक व्यवस्थेच्या नियोजनाबाबत महापालिकेने तातडीने उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी नागरिकांकडून केली जात आहे.पहिल्याच पावसात शहरातील रस्ते पाण्याखाली जाणे, चिखल, वाहतूक कोंडी आणि वीज खंडित होणे या समस्या समोर आल्याने पावसाळ्यात परिस्थिती आणखी गंभीर होण्याची भीती नागरिक व्यक्त करत आहेत.

दैनिक राज्य लोकतंत्र हे पत्र मुद्रक, प्रकाशक मालक सीमा भिमराव मस्के यांनी जगमित्र प्रिंटर्स अ‍ॅण्ड सेल्स कॉर्पोरेशन सुमतीनगर, जालना रोड, बीड येथे छापून कार्यालय दैनिक राज्य लोकतंत्र, राजीव गांधी चौक, कॅनाल रोड, बीड, ता.जि. बीड, ४३११२२ (महाराष्ट्र) येथे प्रकाशित केले. **संपादक** - सीमा मस्के (मोकाशे) । **कार्यकारी संपादक** - सुभाष विलासराव चौरे या अंकात प्रकाशित झालेल्या मजकुरातील मतांशी संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायालयीन वाद बीड न्यायकक्षेत. EMAIL- RAJYALOKTANTRA@GMAIL.COM NO.L SB/BEED RNP-206/2024-26

सारांश वृत्त

महाविद्यालयीन विद्यार्थी गंभीर जखमी

लोणी काळभोर : पुणे–सोलापूर महामार्गावर भरधाव वेगाने येणाऱ्या कारने दुचाकीला जोरदार धडक दिल्याने महाविद्यालयीन विद्यार्थी गंभीर जखमी झाल्याची घटना घडली आहे. ही घटना २७ मार्च रोजी दुपारी एक वाजण्याच्या सुमारास लोणी काळभोर ग्रामपंचायत हद्दीतील शिवशक्ती टायर्ससमोर घडली. अपघातानंतर कार चालकाने जखमींना मदत न करता घटनास्थळावरून पळ काढला. तेजस संतोष साळुंखे (वय २१) असे गंभीर जखमी झालेल्या विद्यार्थ्याचे नाव आहे. याप्रकरणी तेजसचे काका संभाजी सुरेश साळुंखे (वय ३७, मांजरी खुर्द, ता. हवेली) यांनी लोणी काळभोर पोलिस ठाणे येथे फिर्याद दिली आहे. त्यानुसार अज्ञात कार चालकाविरोधात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे.

लोणी स्टेशन परिसरात धाडसी चोरी

लोणी काळभोर : लोणी स्टेशन परिसरात चोरट्यांनी धाडसी चोरी करत कपड्यांच्या दुकानाचे शटर उचकटून रोख रक्कम व महागडे कपडे असा सुमारे ४४ हजारांहून अधिक रुपयांचा ऐवज लंपास केल्याची घटना उघडकीस आली आहे. ही घटना २८ मार्च रोजी सकाळी समोर आली असून परिसरात भीतीचे वातावरण निर्माण झाले आहे. ही चोरी लोणी स्टेशन परिसरात घडली. चोरट्यांनी मध्यरात्रीच्या सुमारास दुकानाचे शटर उचकटून आत प्रवेश केला आणि दुकानातील रोख रक्कम तसेच महागडे कपडे चोरून नेले. सकाळी दुकान उघडण्यासाठी आलेल्या मालकाच्या लक्षात ही बाब आली. या प्रकरणी दुकानमालक योगेश कुबीर लावंड (वय २७, रा. पांडवदंड, फुरसुंगी) यांनी लोणी काळभोर पोलीस ठाणे येथे फिर्याद दिली आहे. त्यानुसार अज्ञात चोरट्यांविरोधात गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे. दुकानाबाहेरील सीसीटीव्ही कॅमेऱ्यांमध्ये तीन संशयित युवक मोपेडवरून येताना दिसत आहेत. त्यांनी पाहणी करून दुकान फोडल्याचे फुटेजमध्ये दिसते.

चाकण एलिव्हेटेड कॉरिडॉर प्रकल्पाला गती

औद्योगिक भागातील वाहतूक कोंडीवर उपाय

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

चाकण : चाकण औद्योगिक परिसरातील भीषण वाहतूक कोंडीचा प्रश्न सोडवण्यासाठी शासनाने महत्त्वाचे पाऊल उचलले असून तळेगाव-चाकण-शिक्रापूर एलिव्हेटेड मार्ग तसेच नाशिक फाटा ते खेड या ३० किलोमीटर लांबीच्या आठ पदरी एलिव्हेटेड कॉरिडॉर प्रकल्पाने महत्त्वाचा टप्पा पार केला आहे. येत्या काळात या दोन्ही महत्त्वाच्या मार्गांची प्रत्यक्ष कामे सुरू होण्याचा मार्ग मोकळा झाला आहे.

तळेगाव-चाकण-शिक्रापूर राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक एनएच-५४८ डी विकसित करण्याच्या कामासाठी सार्वजनिक बांधकाम विभागाने अंतिम अध्यादेश जारी केला आहे. हा प्रकल्प महाराष्ट्र राज्य पायाभूत सुविधा महामंडळ मार्फत ‘रचना करा, बांधा, वापरा आणि हस्तांतरित करा’ (डीबीओटी) तत्त्वावर राबविण्यात येणार आहे.

तळेगाव-चाकण-शिक्रापूर हा सुमारे ५३ किलोमीटर लांबीचा महामार्ग असून, तो मुंबई-पुणे आणि पुणे-छत्रपती संभाजीनगर या दोन महत्त्वाच्या राष्ट्रीय महामार्गांना जोडणारा महत्त्वाचा मार्ग ठरणार आहे. या मार्गावर सध्या मोठ्या प्रमाणात वाहतूक कोंडी होत असल्याने उद्योग, वाहतूक आणि स्थानिक नागरिकांना मोठ्या अडचणींचा सामना करावा लागत आहे. ही समस्या सोडवण्यासाठी तळेगाव ते चाकण दरम्यान चौपदरी उन्नत (एलिव्हेटेड) महामार्ग तसेच जमिनीस समांतर चारपदरी रस्ता विकसित करण्यात येणार आहे. चाकण ते शिक्रापूर या टप्प्यात जमिनीस समांतर चारपदरी रस्ता विकसित करण्यात येणार आहे. या प्रकल्पासाठी सुमारे ४ हजार ९०२ कोटी रुपयांचा खर्च अपेक्षित आहे. या संदर्भात २४ मार्च रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळ बैठकीत महत्त्वाचा निर्णय घेण्यात आला.

दरम्यान, नाशिक फाटा ते खेड या ३० किलोमीटर लांबीच्या आठ पदरी एलिव्हेटेड कॉरिडॉर प्रकल्पालाही गती मिळाली आहे. हा प्रकल्प भारतीय राष्ट्रीय महामार्ग प्राधिकरण मार्फत राबविण्यात येणार असून मार्च २०२६ मध्ये या प्रकल्पाच्या तांत्रिक निविदा उघडण्यात आल्या आहेत. या प्रकल्पासाठी सुमारे ७ हजार ८२७ कोटी रुपयांचा खर्च अपेक्षित असून, निविदा प्रक्रियेला आता वेग आला आहे.

हे दोन्ही प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर चाकण औद्योगिक परिसरातील वाहतूक कोंडी मोठ्या प्रमाणात कमी होणार असून उद्योग, वाहतूक आणि स्थानिक नागरिकांना मोठा दिलासा मिळणार असल्याची अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे. तसेच पुणे, नाशिक, नगर आणि औरंगाबाद दिशेने जाणाऱ्या वाहतुकीलाही या प्रकल्पाचा मोठा फायदा होणार आहे.

असा असणार मार्ग आराखडा

● तळेगाव ते चाकण या २८.३ किलोमीटर अंतरात चौपदरी एलिव्हेटेड रस्ता उभारण्यात येणार आहे. तळेगाव ते शिक्रापूर या ५३.२ किलोमीटर मार्गावर जमिनीस समांतर चारपदरी रस्ता असणार आहे. या मार्गावर १७१ लहान जंक्शन तर चार मोठे जंक्शन उभारण्यात येणार आहेत. तसेच डाव्या-उजव्या बाजूने चढ-उतार करण्यासाठी चार रॅम्प प्रस्तावित आहेत. या मार्गावर जमिनीवर दोन आणि उड्डाणपुलावर पाच असे एकूण सात टोल नाके उभारण्यात येणार असल्याची माहिती संबंधित अधिकाऱ्यांनी दिली.

धामणी येथे आरोग्य शिबिराला ग्रामस्थांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : आंबेगाव तालुक्यातील धामणी येथे ब्रिटानिया इंडस्ट्रीज लिमिटेड यांच्या सीएसआर उपक्रमांतर्गत आयोजित मोफत आरोग्य तपासणी शिबिर उत्साहात पार पडले.

या शिबिराचे आयोजन सर नेस वाडिया फाउंडेशन, शिवशंकर डेअरी धामणी आणि ग्रामपंचायत धामणी यांच्या सहकार्याने करण्यात आले होते. या शिबिराचा लाभ धामणी, शिरदाळे आणि पहाडदरा परिसरातील ग्रामस्थांनी मोठ्या संख्येने घेतला.

या आरोग्य शिबिरामध्ये नागरिकांची विविध प्रकारची वैद्यकीय तपासणी करण्यात आली. यामध्ये प्राथमिक आरोग्य तपासणी, दंत तपासणी, नेत्र तपासणी, रक्तदाब तपासणी, हिमोग्लोबिन तपासणी आदी तपासण्या करण्यात आल्या. तसेच रुग्णांना आवश्यक ती मोफत औषधेही वाटप करण्यात आली. ग्रामीण भागातील नागरिकांना तज्ज्ञ डॉक्टरांकडून तपासणी करून घेण्याची संधी या शिबिरामुळे उपलब्ध झाली.

सर नेस वाडिया फाउंडेशनच्या माध्यमातून मॅनेजर केदार अन्नम आणि प्रणव जगताप यांच्या मार्गदर्शनाखाली वैद्यकीय पथकाने संपूर्ण तपासणी शिबिर यशस्वीपणे पार पाडले.

शिबिरात लहान मुले, गर्भवती महिला, किशोरवयीन मुली, ज्येष्ठ नागरिक तसेच पुरुषांची मोफत वैद्यकीय तपासणी करण्यात आली. अनेक ज्येष्ठ नागरिकांनी या शिबिराचा विशेष लाभ घेतला.

या शिबिरावेळी ग्रामपंचायत सदस्य प्रतीक जाधव, संदीप बोऱ्हाडे, देविदास करंजखेले, आशिष गाढवे, पांडूशेठ जाधव, भाऊसाहेब करंडे, अक्षय रोडे आदी मान्यवर उपस्थित होते.

धामणी ग्रा.पं.कडून साहित्य वाटप

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लोणी-धामणी : आंबेगावातील धामणी ग्रामपंचायतीमार्फत मागासवर्गीय घटकांच्या विकासासाठी राखीव असलेल्या १५ टक्के निधीतून गावातील सामाजिक व शैक्षणिक उपक्रमांना चालना देण्यासाठी खुर्च्या व स्पीकर सेटचे वाटप करण्यात आले. हा कार्यक्रम ग्रामपंचायत कार्यालयात आयोजित करण्यात आला होता.

या उपक्रमाचा उद्देश गावातील विविध सामाजिक, शैक्षणिक, सांस्कृतिक कार्यक्रमांसाठी आवश्यक साहित्य उपलब्ध करून देणे हा असून, गावातील संस्था व गटांना यामुळे मोठी मदत होणार असल्याचे ग्रामपंचायतीच्या वतीने सांगण्यात आले. लाभार्थ्यांना आवश्यक साहित्य देऊन त्यांच्या उपक्रमांना प्रोत्साहन देण्याचा प्रयत्न या योजनेच्या माध्यमातून करण्यात आला आहे. यावेळी

सरपंच अक्षयराजे विधाटे यांनी सांगितले की, मागासवर्गीय समाजाच्या सर्वांगीण विकासासाठी शासनाकडून मिळणारा निधी योग्य ठिकाणी व पारदर्शक पद्धतीने वापरणे ही ग्रामपंचायतीची जबाबदारी आहे. या माध्यमातून समाजातील शैक्षणिक, सांस्कृतिक आणि सामाजिक कार्यक्रमांना बळ मिळणार असून गावाच्या विकासाला चालना मिळेल, असा विश्वास त्यांनी व्यक्त केला.

लाभार्थ्यांनी ग्रामपंचायतीचे आभार मानत या साहित्यामुळे गावातील विविध कार्यक्रम अधिक प्रभावीपणे आयोजित करता येतील, असे सांगितले. या उपक्रमामुळे गावात सकारात्मक वातावरण निर्माण झाले असून ग्रामपंचायतीच्या या निर्णयाचे सर्व स्तरांतून स्वागत होत आहे. या कार्यक्रमास माजी पंचायत समिती सदस्य रविंद्र करंजखेले, माजी उपसरपंच सुनिलदादा जाधव, संतोष करंजखेले, महेश भुमकर, ग्रामपंचायत सदस्या सुवर्णा रोडे, शालन पंचरास, विविध कार्यकारी सोसायटीचे संचालक सुधाकर जाधव, सतीश पंचरास, दिलीप पंचरास, सचिन ससाणे, आकाश जाधव, रघुनाथ जाधव, बाळासाहेब पंचरास, संतोष पंचरास, शांताराम पंचरास, रुपेश विधाटे तसेच ग्रामस्थ मोठ्या संख्येने उपस्थित होते.

आळंदीत अवकाळी पावसाचा तडाखा

भाविकांची धावपळ, रस्त्यांवर पाणी साचून गैरसोय

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

आळंदी : आळंदी परिसरात सोमवारी हलक्या ते मध्यम स्वरूपाच्या अवकाळी पावसाने अचानक हजेरी लावल्याने भाविक व नागरिकांची मोठी तारांबळ उडाली. सुमारे अर्धा तास सुरू असलेल्या या पावसामुळे रस्त्यांवर पाणी साचले, तर काही ठिकाणी गाळ वाहून आल्याने परिस्थिती अधिकच बिकट झाली. विशेषतः माउली मंदिर परिसरात पावसाचे पाणी रस्त्यावरून वेगाने वाहत आले. आधीच धुळीचे साम्राज्य असलेल्या या भागात पावसामुळे गाळयुक्त पाणी पायऱ्यांवरून वाहू लागले. त्यामुळे भाविकांना दर्शनासाठी ये-जा करताना अडचणींचा सामना करावा लागला. पावसाची चाहूल लागताच अनेक भाविकांनी मंदिर परिसरात व इतर ठिकाणी आसरा घेतला.

प्रदक्षिणा मार्गावरील अनेक ठिकाणी खड्ड्यांमध्ये पाणी साचल्याने वाहनचालकांची मोठी गैरसोय झाली. खड्डे पाण्याखाली गेल्याने त्यांचा अंदाज न आल्यामुळे वाहनांना धक्के बसत होते. श्री विठ्ठल-रुक्मिणी चौक येथे पेव्हर ब्लॉक खचल्याने पादचारी व वाहनचालकांना अधिक त्रास सहन करावा लागला. आळंदी-वडगाव रस्त्यावरील ज्ञानसागर मंगल कार्यालयाजवळील विद्युत डीपी जळाल्याने काही काळ वीजपुरवठा खंडित झाला. शहरातील सुरू असलेल्या विकासकामांमुळे अनेक ठिकाणी रस्ते उखडलेले असून, पावसामुळे चिखल आणि पाणी साचल्याने वाहतुकीवर परिणाम झाला. या अवकाळी पावसाचा फटका शेतकऱ्यांनाही बसण्याची भीती व्यक्त केली जात आहे. पावसाची चाहूल लागताच शेतकऱ्यांनी शेतातील कामे उरकण्यासाठी धावपळ केली. वाढत्या नैसर्गिक संकटांमुळे बळीराजा हवालदिल झाला असून, त्याला दिलासा देण्यासाठी शासनाने ठोस उपाययोजना कराव्यात, अशी मागणी शेतकरी बचाव आंदोलनाचे अध्यक्ष गजानन गाडेकर यांनी केली. शेतकऱ्यांचे कर्जमुक्तीशिवाय प्रश्न सुटणार नाहीत, असेही त्यांनी नमूद केले. याचबरोबर इंद्रायणी नदी प्रदूषणमुक्त करून बारमाही प्रवाही ठेवण्यासाठी उपाययोजना करण्याची मागणीही पुढे येत आहे. परिसरातील पाणी निचरा, सांडपाणी व्यवस्थापन आणि रस्त्यांची दुरुस्ती याकडे प्रशासनाने लक्ष द्यावे, अशी मागणी करण्यात येत आहे.

पहिल्याच अवकाळी पावसात शहरातील पायाभूत सुविधांची अपुरी तयारी उघड झाल्याने, आगामी पावसाळ्यात परिस्थिती अधिक गंभीर होण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे. त्यामुळे प्रशासनाने वेळेत उपाययोजना करून नागरिकांना दिलासा द्यावा, अशी अपेक्षा व्यक्त होत आहे.

डॉ. नंदा भोर यांचे कार्य प्रेरणादायी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

राजगुरुनगर : खेड तालुक्यातील दोंदे येथील भैरवनाथ विद्यालय दोंदे यांच्या मुख्याध्यापिका डॉ. नंदा भोर यांनी निरपेक्ष व समर्पित भावनेने काम करत शाळेत विविध शैक्षणिक व सामाजिक उपक्रम राबवून विद्यार्थ्यांना घडविले. त्यांचे कार्य सर्व शिक्षकांसाठी प्रेरणादायी असल्याचे प्रतिपादन डॉ. भाऊसाहेब कारेकर यांनी केले.

दोंदे येथील भैरवनाथ विद्यालयाच्या मुख्याध्यापिका डॉ. नंदा भोर यांच्या सेवानिवृत्तीनिमित्त संस्थेच्या वतीने मानपत्र देऊन त्यांचा सत्कार करण्यात आला. यावेळी प्रमुख पाहुणे म्हणून जिल्हा शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक) डॉ. भाऊसाहेब कारेकर बोलत होते. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी दोंदे शिक्षण प्रसारक मंडळाचे अध्यक्ष नंदकुमार कोहिनकर होते.

यावेळी माजी शिक्षणाधिकारी सिद्धार्थ चव्हाण, मुख्याध्यापक महामंडळाचे सचिव नंदकुमार सागर, महेंद्र गणपुले, हनुमंत कुबडे, डॉ. राजेश्री तिटकारे, हरिश्चंद्र गायकवाड, सतीश चांभारे, राष्ट्रपती पुरस्कार प्राप्त मुख्याध्यापक विठ्ठल भोर, संस्थेचे उपाध्यक्ष ॲड. पी. यू. कोहिनकर, आनंदराव कदम, माजी अध्यक्ष सदाशिवराव कोहिनकर, मारुतराव बारणे, शामराव बारणे, खंडेराव करंडे, बाळासाहेब मंडलिक, मच्छिंद्र सुकाळे, किसन लगड, प्रवीण मेहेत्रे, दत्तात्रय शितोळे, सिद्धार्थ कोहिनकर, चंद्रकांत बारणे तसेच शिक्षण क्षेत्रातील मान्यवर, माजी विद्यार्थी व ग्रामस्थ मोठ्या संख्येने उपस्थित होते. मनोगतात डॉ. नंदा भोर यांनी गेल्या ३३ वर्षांच्या सेवाकाळातील आठवणी सांगितल्या. विद्यालयात काम करताना संस्थेचे पदाधिकारी, शिक्षणाधिकारी, शिक्षक, ग्रामस्थ व विद्यार्थ्यांचे मोठे सहकार्य लाभल्याचे त्यांनी सांगितले. तसेच विद्यालयाच्या विकासासाठी त्यांनी एक लाख रुपयांची देणगी जाहीर करून संस्थेला सुपूर्द केली. उपस्थित मान्यवरांनी डॉ. भोर यांच्या कार्याचा गौरव करत त्यांच्या शैक्षणिक, प्रशासकीय व सामाजिक योगदानाचा उल्लेख करत पुढील आयुष्यासाठी त्यांना शुभेच्छा दिल्या.

कार्यक्रमाचे संयोजन नवनियुक्त मुख्याध्यापक काशिनाथ पोखरकर यांच्या मार्गदर्शनाखाली शिक्षक व विद्यार्थ्यांनी केले. संस्थेचे सहसचिव भरत उढाणे यांनी प्रास्ताविक केले, किशोर भगत यांनी सूत्रसंचालन केले तर तज्ज्ञ संचालक डॉ. राजेश बनकर यांनी आभार प्रदर्शन केले.

मंचरमध्ये भगवान महावीर जन्म कल्याणक महोत्सव उत्साहात

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : जैन धर्माचे २४ वे तीर्थंकर भगवान महावीर स्वामी यांचा जन्म कल्याणक महोत्सव गुरु दर्शनगुणाश्रीजी म.सा. आणि दिव्य करुणाश्रीजी म.सा. यांच्या उपस्थितीत मंचर शहरात मोठ्या उत्साहात साजरा करण्यात आला.

सकाळी भगवान महावीरांच्या प्रतिमेची पूजा व दर्शन करण्यासाठी भाविकांनी मोठी गर्दी केली होती. त्यानंतर शहरातून भव्य मिरवणूक काढण्यात आली. मिरवणुकीचे स्वागत जिल्हा परिषदेचे उपाध्यक्ष विवेक वळसे पाटील तसेच सर्व राजकीय पक्षांचे कार्यकर्ते व सर्वधर्मीय नागरिकांनी केले. मिरवणुकीच्या अग्रभागी शरद बँकेचे अध्यक्ष देवेंद्र शहा, अभिजित समदडिया, विजयकुमार पुंगलिया, गिरीश राठोड, नीरज समदडिया, डॉ. दिलीप नहाटा, बाबूलाल पूनमिया, सुरेश पुंगलिया, प्रदीप श्रीश्रीमाळ, अमोल पारेख, जयेश शहा, श्रीपाल धोका, बाळू भंडारी, प्रियेश गांधी, संतोष गांधी, संदीप संचेती आदी मान्यवर सहभागी झाले होते. मोठ्या संख्येने जैन बांधव व भगिनी मिरवणुकीत सहभागी झाले होते.

‘महावीर की रोटी’चा दिमाखात शुभारंभ

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

राजगुरुनगर : ‘जीवदया’ आणि ‘गोसेवा’ या भारतीय संस्कृतीतील मूलभूत मूल्यांना अधोरेखित करणारा “महावीर की रोटी” हा सामाजिक उपक्रम राजगुरुनगरमध्ये मोठ्या उत्साहात सुरू करण्यात आला. श्री वर्धमान स्थानकवासी जैन श्रावक संघ, भारतमाता पूज्य प्रमोदसुधाजी म.सा. चॅरिटेबल ट्रस्ट आणि नवकार ग्रुप यांच्या संयुक्त विद्यमाने या उपक्रमाचा शुभारंभ मंगळवारी भगवान महावीर जन्मकल्याणक दिनाचे औचित्य साधून करण्यात आला.

या उपक्रमाचे लोकार्पण राजगुरुनगर नगर परिषदेचे लोकनियुक्त नगराध्यक्ष मंगेश गुंडाळ, उपनगराध्यक्ष मनोहर सांडभोर तसेच नगरसेवक-नगरसेविका यांच्या हस्ते करण्यात आले.

यावेळी ‘महावीर की रोटी’ संकलनासाठी विशेष तयार करण्यात आलेल्या वाहनाचेही उद्घाटन करण्यात आले. “एक रोटी गोमाता के नाम, यही अपना पहला काम” या ब्रीदवाक्याखाली हा उपक्रम राबविण्यात येणार असून, शहरातील प्रत्येक घरातून किमान एक रोटी गोमातेसाठी संकलित करण्याचा यात मुख्य उद्देश आहे. संकलित करण्यात आलेल्या रोट्या गोशाळांमधील गायींना अर्पण केल्या जाणार आहेत.

या उपक्रमांतर्गत दर रविवारी विशेष रोटी संकलन गाडी शहरातील विविध भागांमध्ये फिरणार आहे. ही गाडी थेट नागरिकांच्या घरांपर्यंत पोहोचून रोटी/चपाती संकलित करेल. नागरिकांनी आपल्या घरातील ताज्या रोट्या या गाडीतील ‘रोटीपात्रा’मध्ये दान करायच्या आहेत. या माध्यमातून समाजातील प्रत्येक घटकाला गोसेवेच्या कार्यात सहभागी होण्याची संधी मिळणार आहे. या उपक्रमाबाबत नागरिकांमध्ये उत्साहाचे वातावरण निर्माण झाले असून, मोठ्या प्रमाणावर सहभाग मिळण्याची अपेक्षा व्यक्त केली जात आहे. शहरातील विविध सामाजिक व धार्मिक संघटनांनीही या उपक्रमाला पाठिंबा दर्शवला आहे.

उन्हाळ्याच्या तीव्रतेमुळे आटलेल्या पाणवठ्यांना पाणी पुरवठा

वनतळ्यांमध्ये पाणी सोडल्याने वन्य प्राण्यांना दिलासा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पारगाव : आंबेगाव तालुक्यातील वळती बीट परिसरातील वन्यजीवांची तहान भागवण्यासाठी वनविभागाने वन तळ्यांमध्ये टँकरद्वारे पाणी सोडण्याची प्रभावी मोहीम राबविली आहे. उन्हाळ्याच्या तीव्रतेमुळे आटलेल्या पाणवठ्यांमुळे वन्यप्राण्यांवर आलेली पाणीटंचाईची समस्या या उपक्रमामुळे काही प्रमाणात कमी झाली आहे.

वन विभाग महाराष्ट्र अंतर्गत वळती बीटमधील शिंगवे व भागडी परिसरात असलेली वनतळी उन्हाळ्याच्या कडाक्यामुळे पूर्णपणे कोरडी पडली होती. त्यामुळे परिसरातील वन्यप्राण्यांना पाण्यासाठी दूरवर भटकावे लागत होते. ही परिस्थिती लक्षात घेऊन वनविभागाने तातडीने टँकरच्या माध्यमातून वनतळ्यांमध्ये पाणी सोडण्याचा निर्णय घेतला.

वळती येथील भागडेश्वर डोंगर हद्दीतील जंगल परिसरात मोर, लांडगे, कोल्हे, वानरे आदी वन्यप्राण्यांची संख्या मोठ्या प्रमाणात आहे. वाढत्या उष्णतेमुळे नैसर्गिक पाणवठे आटल्याने या प्राण्यांसमोर पिण्याच्या पाण्याचा गंभीर प्रश्न निर्माण झाला होता. काही वन्यप्राणी पाण्याच्या शोधात मानवी वस्तीकडे वळण्याची शक्यता देखील निर्माण झाली होती. ही बाब लक्षात घेऊन वनपाल आर. एम. फुलमाळी आणि वनरक्षक बालाजी पोतरे यांच्या मार्गदर्शनाखाली वनतळ्यांमध्ये टँकरद्वारे पाणी सोडण्याची मोहीम राबविण्यात आली.

वेळेवर करण्यात आलेल्या या उपाययोजनांमुळे आता वनतळ्यांमध्ये पुन्हा पाणी उपलब्ध झाले असून वन्यप्राण्यांची तहान भागण्यास मोठा दिलासा मिळाला आहे. तसेच वन्यप्राणी पाण्यासाठी गावाकडे येण्याचे प्रमाणही कमी होण्याची शक्यता व्यक्त केली जात आहे.

उन्हाळ्याच्या काळात वन्यप्राण्यांसाठी पाण्याची व्यवस्था करणे अत्यंत आवश्यक असते. वनविभागाकडून दरवर्षी अशा प्रकारे वनतळ्यांमध्ये पाणी सोडणे, पाणवठ्यांची दुरुस्ती करणे, नवीन पाणवठे तयार करणे आदी उपाययोजना केल्या जातात. या उपक्रमामुळे वन्यजीव संवर्धनास मोठी मदत होत असल्याचे वन अधिकाऱ्यांनी सांगितले.

ऊसाला पाणी देताना विजेचा धक्का; आंबेगावातील शेतकऱ्याचा दुर्दैवी मृत्यू

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : शेतातील ऊस पिकाला पाणी देण्यासाठी गेलेल्या शेतकऱ्याचा विजेचा धक्का बसून मृत्यू झाल्याची दुर्दैवी घटना आंबेगाव तालुक्यातील चांडोली बुद्रुक येथे मंगळवारी सकाळी घडली. या घटनेने परिसरात हळहळ व्यक्त होत आहे.

सुरेश पांडुरंग थोरात (वय ४४) असे मृत शेतकऱ्याचे नाव आहे. ते सकाळी साडेसातच्या सुमारास शेतात ऊसाला पाणी भरण्यासाठी गेले होते. सकाळी वीजपुरवठा सुरू झाल्यानंतर त्यांनी मोटार पंप सुरू करून पाणी शेतात सोडले. शेतात

असलेल्या लोखंडी वीजवाहक खांबाला काही दिवसांपूर्वी वाहनाची धडक बसल्याने तो आडवा झाला होता. याबाबत वारंवार मागणी करूनही संबंधित यंत्रणेकडून दुरुस्ती करण्यात आलेली नव्हती. या खांबावरील केबल तुटल्याने विद्युत प्रवाह खांबाच्या अर्थिंगमधून पसरला होता. सुरेश थोरात यांचा स्पर्श या खांबाला होताच, त्यांना जोरदार विजेचा धक्का बसला आणि ते जागीच कोसळले. वामन तुळशीराम थोरात यांनी हा प्रकार पाहताच आरडाओरडा करून मदत मागितली. त्यांनी सुरेश थोरात यांना तातडीने मंचर येथील खासगी दवाखान्यात दाखल केले. त्यानंतर त्यांना उपजिल्हा रुग्णालयात नेले असता, तेथील वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी त्यांना मृत घोषित केले. चांडोली बुद्रुक येथे शोकाकुल वातावरणात त्यांच्यावर अंत्यसंस्कार करण्यात आले. त्यांच्या पश्चात आई-वडील, पत्नी आणि दोन लहान मुले असा परिवार आहे.

सारांश वृत्त

भ्रष्टाचाराबाबत शून्य सहनशीलता

नवी दिल्ली: सीबीआयने एमसीडीच्या एका उपआयुक्ताला ४ लाख रुपयांची लाच घेतल्याच्या आरोपाखाली अटक केल्यानंतर, दिल्लीच्या मुख्यमंत्री रेखा गुप्ता यांनी दिल्लीतील भ्रष्टाचाराबाबत 'शून्य सहनशीलता' बाळगण्याचे आश्वासन दिले. एक्सवरील एका पोस्टमध्ये गुप्ता यांनी कोणताही अपवाद किंवा संरक्षण न देता कठोर कारवाई करण्याचा आग्रह धरला. "स्वच्छ आणि पारदर्शक शासनाप्रती आमची वचनबद्धता अढळ आहे," असेही त्या पुढे म्हणाल्या.

फटाक्यांच्या स्फोटात ६ पोलीस जखमी

चल्लापल्ली (आंध्र प्रदेश) : न्यायालयाच्या आदेशानुसार विल्हेवाटीसाठी जप्त केलेले फटाके हलवत असताना मंगळवारी कृष्णा जिल्ह्यातील एका पोलीस ठाण्यात झालेल्या स्फोटात सहा पोलीस कर्मचारी जखमी झाले, अशी माहिती एका पोलीस अधिकाऱ्याने दिली. पोलिसांनी अनधिकृत फटाके साठवणूक केंद्रांविरोधात विशेष मोहीम राबवून पोलीस ठाण्याबाहेरील एका ठिकाणी सुरक्षितपणे ठेवलेला मोठ्या प्रमाणात स्फोटकांचा साठा जप्त केला होता. "आम्ही एका विशेष मोहिमेदरम्यान अनधिकृत फटाके जप्त करून ते सुरक्षित ठिकाणी ठेवले होते.

हत्तींच्या हल्ल्याच्या घटनांमध्ये ३ ठार

चायबासा/गरवाह : झारखंडच्या पश्चिम सिंहभूम आणि गरवाह जिल्ह्यांमध्ये गेल्या २४ तासांत जंगली हत्तींनी तीन जणांना चिरडून ठार केले, अशी माहिती मंगळवारी अधिकाऱ्यांनी दिली. सोमवारी रात्री पश्चिम सिंहभूमच्या बरकुंडिया गावात एका ५५ वर्षीय महिलेचा मृत्यू झाला, तर एक वृद्ध व्यक्ती जखमी झाला. ते झोपले असताना हत्तीने त्यांच्यावर हल्ला केला. ६० वर्षीय लखन कुडाडा पळून जाण्यात यशस्वी झाले, पण हत्तीने चंदू गोप यांना आपल्या सोंडेने पकडून चिरडून ठार केले, असे अधिकाऱ्यांनी सांगितले.

अमेरिका मदत करणार नाही; ट्रम्प यांनी फटकारले

होर्मुझमधून तुम्ही स्वत:च तुमचे तेल घ्या

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

नवी दिल्ली : अमेरिकेचे अध्यक्ष ट्रम्प यांनी पश्चिम आशियातील युद्धाच्या पार्श्वभूमीवर इंधन तुटवड्याने त्रस्त देशांना होर्मुझच्या सामुद्रधुनीतून स्वतःचे तेल मिळवण्याचा सल्ला देत अमेरिकेकडून मदत मिळणार नसल्याचे स्पष्ट केले आहे. ट्रम्प यांच्या या वक्तव्यामुळे आंतरराष्ट्रीय पातळीवर नवी खळबळ उडाली आहे.

ट्रम्प यांनी ट्रुथ सोशलवरील पोस्टमध्ये म्हटले आहे की, जे देश पश्चिम आशियातील युद्धात सहभागी झाले नाहीत, त्यांनी आता धाडस दाखवून होर्मुझच्या सामुद्रधुनीकडे जाऊन स्वतःचे तेल मिळवावे. "जसे तुम्ही आमच्या मदतीला धावून आला नाहीत, तसेच अमेरिका आता तुमच्या मदतीला येणार नाही. इराण अक्षरशः उद्ध्वस्त झाला आहे. कठीण काम झाले आहे. जा आणि तुमचे तेल स्वतः मिळवा," असे त्यांनी आपल्या पोस्टमध्ये लिहिले.

ट्रम्प यांनी फ्रान्सवरही जोरदार टीका केली. युद्धादरम्यान फ्रान्सने अत्यंत अनुपयुक्त भूमिका बजावल्याचा आरोप त्यांनी केला. फ्रान्सने लष्करी सामग्री घेऊन इस्रायलला जाणाऱ्या विमानांना आपल्या भूभागावरून उड्डाण करण्यास परवानगी दिली नाही, असा आरोप ट्रम्प यांनी केला. इराणच्या एका प्रमुख नेत्याचा उल्लेख करत त्यांनी फ्रान्सची भूमिका निष्क्रिय आणि अनुपयुक्त असल्याचे म्हटले.

इराणच्या माध्यमांनी वृत्त दिले की, ट्रम्प यांनी इराणच्या तेल विहिरी आणि वीज वितरण प्रणाली नष्ट करण्याची धमकी दिल्यानंतर अमेरिका आणि इस्रायलने इराणमधील काही ठिकाणांवर हल्ले केले. या हल्ल्यांमध्ये लष्करी तळ, कर्करोगावरील औषधांचा कारखाना आणि एका धार्मिक स्थळाचा समावेश असल्याचे इराणी माध्यमांनी म्हटले आहे. एएफपीने सत्यापित केलेल्या व्हिडिओ फुटेजमध्ये मध्य इराणमधील इस्फहान शहरात किमान दोन मोठे स्फोट आणि धुराचे लोट दिसून आले. सरकारी माध्यमांच्या वृत्तानुसार, वायव्येकडील झांजन येथे असलेल्या शिया धार्मिक केंद्र 'ग्रँड हुसैनीया'चे नुकसान झाले आहे.

इराण सरकारने सांगितले की, हवाई हल्ल्यांमध्ये कर्करोगावरील औषधे आणि भूल देणारी औषधे तयार करणाऱ्या औषधनिर्माण कारखान्याला लक्ष्य करण्यात आले. तसेच आरोग्य मंत्रालयाच्या एका अधिकाऱ्याने आयएसएनए वृत्तसंस्थेला सांगितले की, एका बॉम्बस्फोटामुळे होर्मुझच्या सामुद्रधुनीतील केशम बेटावरील क्षारविरहितीकरण प्रकल्प पूर्णपणे बंद पडला आहे. या क्षारविरहितीकरण प्रकल्पावर झालेला हल्ला नेमका कधी झाला हे स्पष्ट झाले नसले तरी महिनाभर सुरू असलेल्या संघर्षादरम्यान इराणने आपल्या पायाभूत सुविधांवरील हल्ल्यांना प्रत्युत्तर म्हणून शेजारी देशांवर हल्ले करण्याची शपथ घेतली आहे.

संयुक्त अरब अमिरातीमध्ये सुमारे ४२ टक्के, सौदी अरेबियामध्ये ७० टक्के, ओमानमध्ये ८६ टक्के आणि कुवेतमध्ये ९० टक्के पिण्याचे पाणी क्षारमुक्त केलेल्या पाण्यावर अवलंबून आहे. त्यामुळे अशा प्रकल्पांवर हल्ले झाल्यास पिण्याच्या पाण्याचे मोठे संकट निर्माण होऊ शकते.

नागरिकांच्या पिण्याच्या पाण्याच्या सुविधांवर हल्ले झाल्यास परिस्थिती गंभीर बनू शकते आणि इराणचे शेजारी देशही या संघर्षात ओढले जाऊ शकतात, असा इशारा विश्लेषकांनी दिला आहे. मात्र, ट्रम्प यांनी आपल्या ताज्या धमकीत कोणतीही कसर सोडलेली नाही. इराणने शरणागती पत्करावी आणि अमेरिकेने प्रस्तावित केलेला तोडगा स्वीकारावा, यासाठी दबाव वाढवण्याच्या उद्देशानेच ही भूमिका घेतल्याचे मानले जात आहे.

एसआयआरवरून ममतांचा आयोगावर हल्लाबोल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

कोलकाता : ममता बॅनर्जी यांनी मंगळवारी मुख्य निवडणूक आयुक्त ज्ञानेश कुमार यांना पत्र लिहून निवडणूक आयोगाच्या एसआयआर प्रक्रियेवर गंभीर आरोप केले. या प्रक्रियेतील कारवाईमुळे पश्चिम बंगालमधील खऱ्या मतदारांना मतदानाच्या हक्कापासून वंचित राहण्याचा धोका असल्याचा आरोप त्यांनी केला आहे.

तीन पानी पत्रात बॅनर्जी यांनी म्हटले आहे की, भारतीय निवडणूक आयोग यांच्या कारवाईमुळे लोकांच्या लोकशाही आणि मूलभूत हक्कांवर गदा येत आहे. निवडणूक प्रक्रियेत मोठ्या प्रमाणावर अनियमितता होत असल्याचाही आरोप त्यांनी केला. बॅनर्जी यांनी आरोप केला की, अनिवासी आणि बाहेरील लोकांना बंगालच्या मतदार यादीत समाविष्ट करण्यासाठी भाजपचे एजंट पश्चिम बंगालच्या मुख्य निवडणूक अधिकारी कार्यालयात हजारो बनावट फॉर्म ६ अर्ज पाठवत असल्याचे उघड झाले आहे. हा मतदार अपहरणाचा प्रयत्न असल्याचा आरोप त्यांनी केला. महाराष्ट्र आणि दिल्लीमध्येही अशाच प्रकारचा प्रकार घडल्याचा दावा त्यांनी केला.

एसआयआर प्रक्रियेतील त्रुटींचा उल्लेख करत त्यांनी निवडणूक आयोगावर पश्चिम बंगालमधील मुक्त आणि निष्पक्ष निवडणुकांवर थेट हल्ला केल्याचा आरोप केला. एकीकडे ६० लाखांहून अधिक खरे मतदार प्रलंबित असल्याचे सांगितले जात असताना, सदोष प्रक्रियेमुळे २०० हून अधिक लोकांचा मृत्यू झाल्याचा आरोपही त्यांनी केला. संशयास्पद बनावट अर्जांवर बंद दाराआड सुनावणी घेण्याची घाई सुरू असल्याचेही त्यांनी पत्रात म्हटले आहे. बॅनर्जी यांनी निवडणूक आयोगाला मुक्त आणि निष्पक्ष निवडणुका सुनिश्चित करण्याचे तसेच घटनात्मक तत्त्वांचे पालन करण्याचे आवाहन केले. निवडणूक आयोगाचे निर्णय लोकांच्या लोकशाही आणि मूलभूत हक्कांना पायदळी तुडवणारे वाटत असल्याचे त्यांनी म्हटले. "बंगाल दिवसाढवळ्या आपली लोकशाही चोरू देणार नाही. बंगालची जनता हे सर्व पाहत आहे," असेही त्यांनी म्हटले.

अभिनेता विजय याच्यावर गुन्हा दाखल

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

चेन्नई : शहरातील रोड शोदरम्यान आदर्श आचारसंहिता आणि वाहतूक नियमांचे कथित उल्लंघन केल्याप्रकरणी ग्रेटर चेन्नई शहर पोलिसांनी सी. जोसेफ विजय आणि त्यांच्या तमिळगा वेट्री कळघम (टीव्हीके) पक्षाच्या कार्यकर्त्यांविरुद्ध गुन्हा दाखल केला आहे.

विजय यांनी उमेदवारी अर्ज दाखल केल्यानंतर पेरांबूर येथे निवडणूक प्रचाराचा शुभारंभ केला होता. त्यानंतर उत्तर चेन्नईमध्ये अनेक संपर्क कार्यक्रम आयोजित करण्यात आले होते. या कार्यक्रमांना मोठी गर्दी झाली होती. या घटनेच्या दुसऱ्याच दिवशी पोलिस कारवाईची माहिती समोर आली. कोलाथूर मतदारसंघ येथील एका अधिकाऱ्याने दिलेल्या तक्रारीवरून पेरावल्लूर पोलिस ठाण्यात गुन्हा दाखल करण्यात आला. तक्रारीनुसार, सोमवारी सुमारे ३,००० टीव्हीके कार्यकर्ते पक्षाचे झेंडे घेऊन एसआरपी कोइल साऊथ स्ट्रीटपासून पेरावल्लूर जंक्शनपर्यंत जमले होते आणि त्यामुळे वाहतुकीत अडथळा निर्माण झाला. विजय दुपारी सुमारे ३.४० वाजता प्रचार वाहनातून आले. त्यानंतर गर्दी वाढून जवळपास ५,००० लोक जमले, ज्यामुळे वाहतुकीत आणखी व्यत्यय निर्माण झाला आणि नागरिकांच्या येण्या-जाण्यास अडथळा निर्माण झाला. तसेच रस्त्याच्या कडेला सुमारे ३० लाऊडस्पीकर लावण्यात आले होते. विजय दुपारी ३.४५ वाजेपर्यंत प्रचार करत असताना मोठ्या आवाजात घोषणाबाजी करण्यात येत होती. यावेळी रोड शोही आयोजित करण्यात आला होता, त्यामुळे परिसरात मोठी वाहतूक कोंडी झाली. पोलिसांनी बेकायदेशीर जमाव जमवणे, सार्वजनिक उपद्रव, सार्वजनिक वाहतुकीत अडथळा निर्माण करणे आणि परवानगीच्या अटींचे उल्लंघन करणे या कलमांखाली गुन्हा दाखल केला असल्याची माहिती पोलिसांनी दिली.

...तर तीन महिन्यांत समान नागरी कायदा!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

गुवाहाटी : हिमंता बिस्वा सरमा यांनी मंगळवारी जाहीर केले की, भाजप पुन्हा सत्तेवर आल्यास तीन महिन्यांच्या आत राज्यात समान नागरी संहिता (यूसीसी) लागू केली जाईल. आसाम विधानसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर पक्षाचा जाहीरनामा प्रसिद्ध करताना त्यांनी ही घोषणा केली. यूसीसीची अंमलबजावणी करताना आदिवासी आणि इतर वांशिक समुदायांच्या हक्कांना कोणतीही बाधा येणार नाही, याची खात्री देत त्यांनी स्पष्ट केले की, ही प्रक्रिया संवेदनशीलतेने राबवली जाईल.

सरमा यांनी 'लव्ह अँड लँड जिहाद'विरोधात कठोर कायदा आणण्याचाही इरादा व्यक्त केला. तसेच, जिल्हाधिकारींना अवैध स्थलांतरित हकालपट्टी कायदा, १९५० अंतर्गत अधिकार देऊन २४ तासांच्या आत परदेशी नागरिकांना हद्दपार करण्याची तरतूद केली जाईल, असे त्यांनी सांगितले.

राज्यातील जंगल आणि इतर जमिनींवरील अतिक्रमणांविरोधात कठोर कायदेशीर कारवाई केली जाईल, असे सांगत त्यांनी बांगलादेशी घुसखोरांना बाहेर काढण्याचा निर्धार व्यक्त केला. "जोपर्यंत बांगलादेश अस्तित्वात आहे, तोपर्यंत घुसखोरी सुरूच राहील आणि आपल्याला त्याविरोधात लढत राहावे लागेल," असे ते म्हणाले. कामरूप महानगर जिल्ह्यातील दिमोरिया मतदारसंघात आयोजित सभेत बोलताना त्यांनी घुसखोरीच्या मुद्द्यावर आक्रमक भूमिका मांडली. "गेल्या पाच वर्षांत आम्ही घुसखोरांविरोधात कठोर पावले उचलली आहेत आणि पुढे त्यांचे राजकीय कंबरडे मोडू," असा इशाराही त्यांनी दिला. त्यांनी विरोधी नेते गौरव गोगोई यांच्यावरही निशाणा साधत त्यांना पाकिस्तान आणि लंडनमधील मालमत्तेचा तपशील जाहीर करण्याचे आव्हान दिले. विकास आणि कल्याणकारी योजनांबाबत बोलताना सरमा यांनी पायाभूत सुविधांवर ५ लाख कोटी रुपयांची गुंतवणूक, राज्याला पूरमुक्त करण्यासाठी १,८०० कोटी रुपयांचे अभियान, दोन लाख सरकारी नोकऱ्या आणि १० लाख उद्योजक घडवण्याचे आश्वासन दिले.

आरोग्य क्षेत्रात ५०,००० कोटी रुपयांची गुंतवणूक करून पायाभूत सुविधा उभारल्या जातील, असे त्यांनी सांगितले. 'अरुणोदय' योजनेअंतर्गत महिलांना मिळणारी मासिक मदत १,२५० रुपयांवरून टप्प्याटप्प्याने ३,००० रुपये करण्यात येईल, तर चहा बागायतीतील कामगारांची रोजंदारी ५०० रुपयांपर्यंत वाढवली जाईल. लहान शेतकऱ्यांना ११,००० रुपयांची वार्षिक मदत देण्याचेही आश्वासन त्यांनी दिले.

रुपया आणि भाजप यांच्यात घसरण्याची शर्यत

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

लखनौ : अखिलेश यादव यांनी सोमवारी रुपयाची घसरण आणि भाजपची प्रतिमा खालावत जाणे यावरून केंद्र सरकारवर टीका केली. रुपया आणि भाजपची प्रतिमा आणखी खालावण्यात तीव्र स्पर्धा सुरू असल्याचा टोला त्यांनी लगावला. समाजवादी पक्ष अध्यक्ष यादव यांनी 'एक्स'वर केलेल्या पोस्टमध्ये म्हटले की, भाजप नेते आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांवरील भ्रष्टाचार आणि गैरवर्तनाची प्रकरणे उघडकीस येत असल्याने पक्षाची प्रतिमा सतत खराब होत आहे.

इराण युद्धाच्या वाढत्या तीव्रतेमुळे जागतिक बाजारपेठा हादरल्या असून त्याचा परिणाम रुपयावर झाला आहे. दिवसभरातील व्यवहारात रुपयाने डॉलरच्या तुलनेत ९५ चा टप्पा ओलांडल्यानंतर काही प्रमाणात सावरत ९४.७० वर स्थिरावला. या घडामोडीनंतर यादव यांनी केंद्र सरकारवर निशाणा साधला. "खाली घसरण्याच्या शर्यतीत रुपया आणि भाजपच्या प्रतिमेत जोरदार संघर्ष सुरू आहे," असे यादव यांनी आपल्या पोस्टमध्ये म्हटले. तसेच भाजप सदस्यांची गैरकृत्ये, घोटाळे आणि भ्रष्टाचार उघड होत असल्याने पक्षाची प्रतिमा अधिकच खालावत असल्याचा दावा त्यांनी केला.

भाजप नेहमीच नैतिक दिवाळखोरीने ग्रस्त होता आणि आता तो त्याच्या सर्वोच्च पातळीवर पोहोचला आहे, असा आरोपही त्यांनी केला. भारतीय जनता पक्ष कडून या टीकेवर अद्याप अधिकृत प्रतिक्रिया देण्यात आलेली नाही.

एनडीएचा केरळ निवडणूक जाहीरनामा प्रसिद्ध

'विकसित केरळम'चा नारा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

तिरुवनंतपुरम : भाजपच्या नेतृत्वाखालील राष्ट्रीय लोकशाही आघाडीने (एनडीए) मंगळवारी २०२६ च्या केरळ विधानसभा निवडणुकीसाठी आपला जाहीरनामा प्रसिद्ध केला. 'विकसित केरळम' या नावाने जाहीर करण्यात आलेल्या या जाहीरनाम्यात कल्याणकारी योजना, पायाभूत सुविधा, रोजगार निर्मिती आणि संस्थात्मक सुधारणांवर भर देण्यात आला आहे.

या जाहीरनाम्याच्या केंद्रस्थानी आर्थिकदृष्ट्या दुर्बळ घटकांसाठी सामाजिक कल्याणकारी योजना आहेत. गरीब आणि बीपीएल कुटुंबांतील महिलांसाठी 'भक्ष्य आरोग्य सुरक्षा कार्ड' देण्याचे आश्वासन एनडीएने दिले आहे. या कार्डद्वारे किराणा सामान आणि औषधांसाठी दरमहा २,५०० रुपयांचा रिचार्ज दिला जाणार आहे. तसेच गरीब कुटुंबांच्या महिला प्रमुख, विधवा आणि ७० वर्षांवरील ज्येष्ठ नागरिकांसाठी दरमहा ३,००० रुपयांची सुधारित कल्याणकारी पेन्शन देण्याचे आश्वासन देण्यात आले आहे. ओणम आणि ख्रिसमसच्या काळात दरवर्षी दोन मोफत एलपीजी सिलिंडर देण्यात येतील, तसेच प्रत्येक कुटुंबाला दरमहा २०,००० लिटर मोफत पाणी देण्याचेही वचन देण्यात आले आहे.

कृषी क्षेत्रासाठी सर्व पिकांना किमान आधारभूत किंमत (एमएसपी) लागू करण्याचे आश्वासन देण्यात आले असून, जमीन आणि वन कायद्यांमध्ये सुधारणा करून वृक्षारोपण जमिनींमध्ये बहुपीक लागवडीला परवानगी देण्याचा प्रस्ताव जाहीरनाम्यात आहे. आरोग्य क्षेत्राला जाहीरनाम्यात विशेष महत्त्व देण्यात आले आहे. आयुष्मान भारत पीएम-जेएवाय योजनेचा विस्तार करून ती सर्व मल्याळी नागरिकांपर्यंत पोहोचवण्याचे आश्वासन देण्यात आले आहे. तसेच केरळमध्ये पहिले एम्स रुग्णालय स्थापन करण्याचेही वचन देण्यात आले आहे. पायाभूत सुविधांच्या विकासासाठी तिरुवनंतपुरम ते कन्नूर हाय-स्पीड रेल्वे कॉरिडॉर, कोची मेट्रोच्या सर्व टप्प्यांची पूर्तता आणि तिरुवनंतपुरम व कोझिकोड येथे नवीन मेट्रो प्रकल्प राबवण्याचा प्रस्ताव जाहीरनाम्यात मांडण्यात आला आहे. तिरुवनंतपुरम आयटी व नवोन्मेष केंद्र, कोची जहाजबांधणीची राजधानी, कोझिकोड आरोग्य नवोन्मेष केंद्र, त्रिशूर सांस्कृतिक पर्यटन राजधानी, कोल्लम निळ्या अर्थव्यवस्थेचे केंद्र आणि कन्नूर संरक्षण नवोन्मेष केंद्र म्हणून विकसित करण्याची संकल्पना आहे. कल्याणकारी योजना, पायाभूत सुविधा विकास आणि सांस्कृतिक प्रश्नांचा समतोल साधण्याचा प्रयत्न या जाहीरनाम्यातून दिसून येत असून, केरळमध्ये आपले राजकीय स्थान मजबूत करण्यासाठी एनडीएचा हा व्यापक निवडणूक आराखडा असल्याचे मानले जात आहे.

बदल्यांविरोधातील तृणमूलची याचिका फेटाळली

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

कोलकाता : निवडणुकीच्या तोंडावर पश्चिम बंगालमध्ये आयएएस, आयपीएस आणि पोलीस अधिकाऱ्यांच्या बदल्यांना आव्हान देणारी सत्ताधारी तृणमूल काँग्रेस यांनी दाखल केलेली याचिका कलकत्ता उच्च न्यायालय यांनी मंगळवारी फेटाळून लावली. अधिकाऱ्यांच्या बदल्यांमुळे कोणतीही सार्वजनिक हानी झाल्याचे सिद्ध झाले नाही, असे न्यायालयाने स्पष्ट केले.

सरन्यायाधीश सुजॉय पॉल आणि न्यायमूर्ती पार्थ प्रतिम सेन यांच्या खंडपीठाने याचिका फेटाळताना निरीक्षण नोंदवले की, अधिकाऱ्यांच्या बदल्यांमुळे सार्वजनिक हानी झाल्याचे याचिकाकर्ते सिद्ध करू शकले नाहीत. त्यामुळे ही याचिका बिनसब्ज असल्याचे न्यायालयाने म्हटले. राज्य सरकारने सत्ताधारी पक्षाच्या याचिकेला पाठिंबा दिला होता. मात्र, केवळ राज्य सरकार पाठिंबा देत आहे म्हणून याचिकाकर्त्याला युक्तिवादाच्या मर्यादेपलीकडे जाण्याची परवानगी देता येणार नाही, असेही न्यायालयाने स्पष्ट केले. राज्य सरकार प्रतिवादी म्हणून याचिकाकर्त्याची जागा घेऊ शकत नाही, असेही आदेशात नमूद करण्यात आले.

तृणमूल काँग्रेसचे खासदार आणि वकील कल्याण बॅनर्जी यांनी निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर भारतीय निवडणूक आयोगाने केलेल्या बदल्या राजकीय हेतूने प्रेरित असल्याचा आरोप केला होता. वकील अर्का कुमार नाग यांनी या बदल्यांविरोधात उच्च न्यायालयात याचिका दाखल केली होती. पहिल्या याचिकेत ४६ आयएएस आणि आयपीएस अधिकाऱ्यांच्या बदल्यांना आव्हान देण्यात आले होते, तर दुसऱ्या याचिकेत २६७ पोलीस ठाण्यांचे प्रभारी अधिकारी आणि गट विकास अधिकाऱ्यांच्या बदल्यांविरोधात याचिका दाखल करण्यात आली होती. निवडणुकीच्या तारखा जाहीर झाल्यानंतर १६ मार्चच्या रात्री तत्कालीन मुख्य सचिव नंदिनी चक्रवर्ती आणि गृह सचिव जगदीश प्रसाद मीना यांची बदली करण्यात आली होती. विधानसभा निवडणुका जवळ आल्याने मुख्य सचिवांची पदावरून बदली होण्याची ही पहिलीच वेळ असल्याचे सांगितले जात आहे.

मार्चमध्ये पीएनजीच्या ३ लाख जोडण्या

नवी दिल्ली : होर्मुझच्या सामुद्रधुनी बंद झाल्यामुळे पुरवठ्यात व्यत्यय आल्याच्या पार्श्वभूमीवर सरकारने स्वच्छ इंधन नेटवर्कच्या विस्ताराला गती दिल्याने, भारताने मार्च महिन्यात ३.१ लाखांहून अधिक नवीन पाईप नॅचरल गॅस जोडण्या केल्या आणि आणखी २.७ लाख जोडण्या जारी केल्या. पश्चिम आशियातील युद्धामुळे स्वयंपाकाच्या एलपीजी गॅसच्या पुरवठ्यात व्यत्यय आल्याने, सरकार पाईपद्वारे नैसर्गिक वायूचा अधिक वापर करण्यास प्रोत्साहन देत आहे.

एअर इंडिया विमान पुन्हा संकटात...

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मुंबई : एअर इंडिया एक्सप्रेसच्या बागडोगरा–दिल्ली उड्डाणादरम्यान तांत्रिक बिघाड झाल्याने विमानाचे लखनौ येथे आपत्कालीन लँडिंग करण्यात आले. वैमानिकाच्या प्रसंगावधानामुळे मोठा अनर्थ टळला असून सर्व प्रवासी सुरक्षित असल्याची माहिती समोर आली आहे.

मिळालेल्या माहितीनुसार, आयएक्स १५२३ हे विमान सोमवारी, ३० मार्च रोजी बागडोगरा येथून दिल्लीकडे रवाना झाले होते. उड्डाणानंतर सायंकाळी सुमारे ५ वाजता विमान आंबेडकरनगर जिल्ह्यावर ३६ हजार फूट उंचीवर असताना वैमानिकाला केबिनमधील एव्हिओनिक पॅनलमधून धूर निघताना दिसला. परिस्थितीचे गांभीर्य लक्षात घेऊन वैमानिकाने तत्काळ लखनौ येथील एअर ट्रॅफिक कंट्रोलशी संपर्क साधत 'मेडे कॉल' दिला आणि आपत्कालीन लँडिंगची परवानगी मागितली. त्यानंतर प्रवाशांना ऑक्सिजन मास्क देण्यात आले. एटीसीकडून परवानगी मिळाल्यानंतर सायंकाळी ५ वाजून १७ मिनिटांनी विमान सुरक्षितपणे लखनौ विमानतळावर उतरवण्यात आले. सध्या हे विमान टर्मिनल-३ वर उभे आहे. या विमानात १४८ प्रवासी आणि क्रू मेंबर्स होते. सर्वजण सुखरूप असून काही प्रवाशांना पर्यायी विमानांनी दिल्लीला पाठवण्यात आले, तर काहींना हॉटेलमध्ये थांबवण्यात आले आहे. सुरक्षा आणि तांत्रिक पथकांकडून विमानाची तपासणी सुरू असून धूर किंवा आगीचे कारण स्पष्ट झालेले नाही.

एका अहवालातून धक्कादायक माहिती उघड

देशातील ४० टक्के जिल्ह्यांत हवा गुणवत्ता निरीक्षण केंद्रच नाही

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

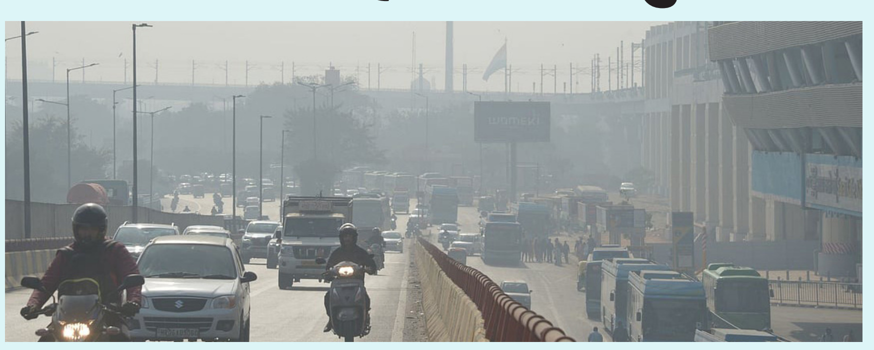

नवी दिल्ली : भारतातील सुमारे ४० टक्के जिल्ह्यांमध्ये सरकार-संचालित हवा गुणवत्ता निरीक्षण केंद्रच नाही, त्यामुळे लाखो नागरिकांना ते श्वास घेत असलेल्या हवेबद्दलची विश्वसनीय आणि तात्काळ माहिती मिळत नसल्याचे एका नव्या अभ्यासात समोर आले आहे. हवेच्या गुणवत्तेचे निरीक्षण आणि व्यवस्थापनासाठी उपाययोजना विकसित करणाऱ्या एअर व्हॉईस या जागतिक कंपनीने 'भारतातील हवेच्या गुणवत्तेच्या डेटाची उपलब्धता: वितरण, त्रुटी आणि नेटवर्कमधील सहसंबंध' हा अभ्यास प्रसिद्ध केला आहे.

या अभ्यासासाठी २०२५ पर्यंतच्या अधिकृत डेटाचा वापर करून भारतातील तीन प्रमुख देखरेख प्रणालींचे विश्लेषण करण्यात आले. यात मॅन्युअल राष्ट्रीय वायू देखरेख कार्यक्रम, सतत सभोवतालच्या वायू गुणवत्तेचे देखरेख नेटवर्क आणि वायू गुणवत्ता व हवामान अंदाज व संशोधन प्रणाली या प्रणालींचा समावेश होता. अभ्यासानुसार, दिल्ली, मुंबई आणि बंगळूरु यांसारख्या मोठ्या शहरांमध्ये हवा गुणवत्ता निरीक्षणाची व्यवस्था चांगली असली तरी, अनेक मध्यम आकाराच्या शहरांमध्ये आणि मोठ्या जिल्ह्यांमध्ये फक्त एक किंवा दोन केंद्रे आहेत किंवा एकही नाही. उत्तर प्रदेश, बिहार, पश्चिम बंगाल आणि आंध्र प्रदेशमधील अनेक जास्त लोकसंख्या असलेले जिल्हे अपुऱ्या देखरेखीत आहेत किंवा रिअल-टाइम मॉनिटरिंग नेटवर्कच्या बाहेर आहेत, असेही या अहवालात नमूद करण्यात आले आहे. अभ्यासात असेही आढळले की, जिथे निरीक्षण केंद्रे आहेत, तिथेही डेटा विश्वसनीयतेची समस्या आहे. सतत देखरेख करणाऱ्या केंद्रांपैकी केवळ निम्मी केंद्रे सातत्याने स्थिर डेटा पुरवतात, तर अनेक केंद्रांना दीर्घकाळ चालणारे व्यत्यय, वारंवार खंड किंवा अपूर्ण अहवालांचा सामना करावा लागतो. त्यामुळे सार्वजनिक आरोग्य सूचना आणि धोरणात्मक निर्णयांसाठी या डेटाची उपयुक्तता मर्यादित ठरते. आणखी एक महत्त्वाचा निष्कर्ष म्हणजे निरीक्षण केंद्रे नेहमीच सर्वाधिक प्रदूषण असलेल्या भागांमध्ये नसतात. राज्य आणि जिल्हा स्तरावर पीएम २.५ प्रदूषणाची पातळी आणि निरीक्षण केंद्रांची संख्या यांच्यातील संबंध केवळ मध्यम स्वरूपाचा असल्याचे आढळले आहे. याचा अर्थ काही अत्यंत प्रदूषित भागांमध्ये अजूनही पुरेशी रिअल-टाइम देखरेख नाही, तर काही कमी प्रदूषित भागांमध्ये चांगली देखरेख आहे.

एअरव्हॉइसचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी विटाली मतिउनिन यांनी म्हटले की, अनेक राज्यांमध्ये स्वयंचलित देखरेख उपलब्ध नाही आणि जिथे पायाभूत सुविधा आहेत, तिथेही तांत्रिक बिघाडामुळे महत्त्वपूर्ण डेटा गमावला जातो. त्यामुळे नेटवर्कचा विस्तार करण्याबरोबरच डेटाची स्थिरता आणि उपयुक्त सेवा विकसित करण्यावर लक्ष केंद्रित करणे आवश्यक असल्याचे त्यांनी सांगितले.